У НУМАРЫ
- Нарада настаўнікаў
- Птушкагадоўля — гэта аплочваецца
- Пра львоў, свіней і «Волгу»
- Калядныя ўспаміны
- Старая хвароба

Ніва
БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 2 (828) ГОД XVII БЕЛАСТОК 9 СТУДЗЕНЯ 1972 г. ЦАНА 60 гр.

ППР на Беласточчыне

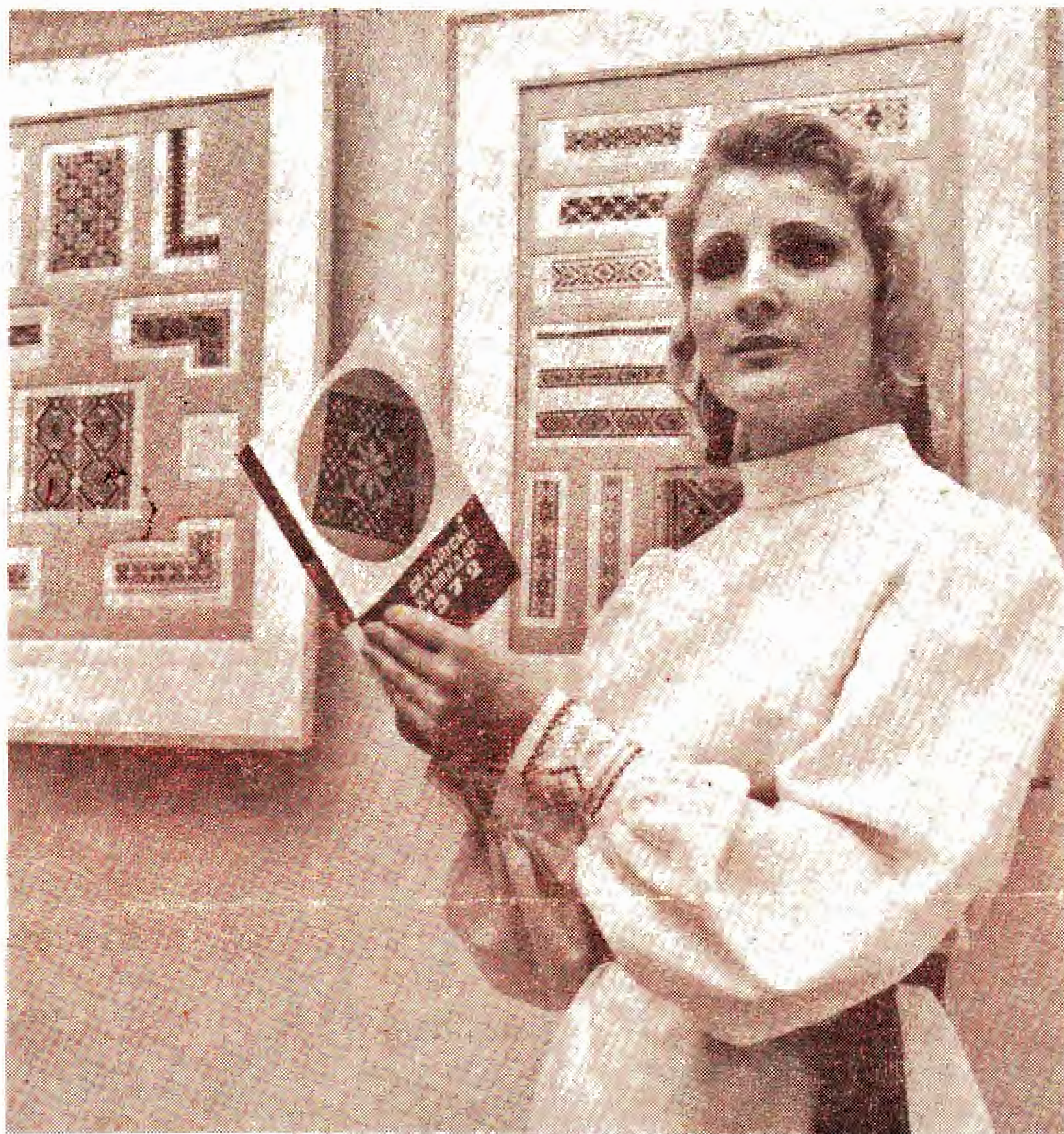
Сабралася іх тады — 13 жніўня 1944 года — усяго 44 чалавекі. Былі тут і прыляцеўшыя з Любліна ў вайсковым самалёце ўпаўнаважаныя ад Польскага камітэта нацыянальнага вызвалення, і мясцовыя былыя члены Камуністычнай партыі Польшчы. Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі, камсамольцы, партызаны, беспартыйныя. Мясцовыя пазнаёміліся з праграмай і статутам новай для іх Польскай рабочай партыі. Усе склалі дэкларацыі аб уступленні ў яе рады. Тады разам выбралі сярод сябе Абласны камітэт партыі.

Не было часу на словы. Зараз жа трэба было пашыраць сярод насельніцтва ідэі партыі і найбольш высакародных, самааахвярных і адданых людзей прымаць у партыйныя рады; трэба было фронту даць дзесяткі тысяч салдат і забяспечыць яго жыўнасцю і матэрыяламі; трэба было давесці да кожнага чалавека гістарычныя рашэнні Польскага камітэта нацыянальнага вызвалення і раздаць маёнткі беззямельным і малазямельным сялянам; трэба было арганізаваць дзяржаўную адміністрацыю і службу парадку і грамадскай бяспекі ў ваяводстве, паветах, гмінах, сёлах; трэба было збіраць па кавалку з-пад попелу і разваліны машыны і ў разваročaных узрывамі сценах засноўваць фабрыкі; трэба было... Так, трэба было на папялішчах пабудаваць новае жыццё і даць яму новы — сацыялістычны напрамак развіцця. Нараджаўся ён на Беласточчыне паволі, цяжка, крывава.

На 1 студзеня 1945 года на Беласточчыне ў радах Польскай рабочай партыі было ўсяго толькі 750 членаў, а ў тым жа часе арганізацыі рэакцыйнага падполля налічвалі каля 30 тысяч чалавек. Падполле мела свае ўзброеныя часці, назначаных сваіх ваяводу, стараст, войтаў і ў многіх месцах нават солтысаў. Ад яго братабойчых куляў гінуць адданыя члены партыі, працаўнікі дзяржаўных устаноў, прыхільныя новаму ладу рабочыя, сяляне, інтэлігенцыя. 17.VI.1945 г. гіне Генрык Алейнічак — член ваяводскага камітэта ППР у Беластоку, 2.V.1945 г. — Мікалай Буднік — сакратар гарадскога камітэта ППР у Супраслі, гінуць на чарзе тры сакратары грамадскага камітэта ППР у Цеханоўцы: 15.І.1945 г. — Тамаш Грабар, 10.IV.1945 г. — Тадэўш Трэблінскі і 20.V.1945 г. — Міхал Каплан і сотні іншых. На працягу 1945 года на Беласточчыне з рук падполля загінула 600 чалавек.

І слабейшыя захісталіся. У справаздачы павятовага камітэта ПАРП у Беластоку ад 1.V.1945 г. чытаем: «...Цяпер за існуючых арганізацый ППР трэба лічыць толькі Гарадок і Міхалова. У гэтых арганізацыях няма, праўда, павелічэння, але і няма памяншэння. Ва ўсіх

(Працяг на стар. 5)

Гармонія. На фоне выстаўкі беларускай народнай вышыўкі (ГП БГКТ) артыстка «Лявоніхі» Ядвіга Завадская з «Беларускім календаром» на 1972 год. Фота Цаф П. Савіцкі.

Людзі добрай работы

Васіль Станько

Васіль Станько па прафесіі каваль. Мае ўласную кузню, а зараз нават зварачны апарат. Ужо два гады Васіль Станько працуе дыспетчарам сельскагаспадарчага гуртка ў Ласінцы Гайнаўскага павету, гэта значыць, у сваёй роднай вёсцы.

Калі сапсуецца якая-кольвек сельскагаспадарчая машына, ён перш за ўсё бярэцца рамантаваць яе сам. У час пільных палявых работ ён, нягледзячы на стому і свой час, адразу ж прыводзіць у строй плуг, бульбакапалку, абмалотачны агрэгат ці іншую машыну. А варта адзначыць, што Васіль Станько мае да гэтага спрыт і смякалку. У справе бягучых рамонтаў у яго ўжо немалы вопыт.

Калі я стаў дыспазітарам, — успамінае Васіль Станько, — рамонту патрабавалі трактары, сеўнікі, снапавязалкі і другія сельскагаспадарчыя машыны. — Не чакалі мы тады са старшынёю сельгасгуртка Сяргеем Янушкевічам з заложанымі рукамі, пакуль ПОМ у Нарве пачне рамантаваць нам тую ці іншую машыну. ПОМ зацягвае ўсе рамонты. На капітальныя рамонты мы і так многа тысяч злотых заплацілі. Трактары аддавалі рамантаваць у ПОМ. Другія машыны рамантуем самі, а за гэта не маем ні залатоўкі. Але чаго не робіцца для дабра другіх, для тых, каму ў час пільных работ у полі машына патрэбна дазарэзу. Зараз маем 9 трактараў, па пяць абмалотачных агрэгатаў, снапавязалак, культыватараў, 20

конных сеўнікаў і г.д. Патрэбны нам сеўнікі для мінеральных угнаенняў. Думаем іх купіць. Наш сельгасгуртак абслугоўвае сялян з 5 вёсак: з Ласінкі, Гарадзіска, Рэпіскаў, Кэтлоўкі і Кутовай. Робім усё, каб як найлепш служыць суседзям з нашай і навакольных вёсак. Нашы трактары працуюць ахвярна, з поўнай адказнасцю. Шкада, што неўзабаве двое ідуць служыць у армію. Цяпер, калі закончыліся палявыя работы, малоцім у Тыняві чах, а таксама падзарабляем сваімі машынамі пры рамонтах або будове дарог. Патрэбны нам грошы. Калі я стаў дыспазітарам, наш гуртак меў 120 тысяч злотых затрат, а зараз дык выходзім на сваё.

Тэкст і фота: Я. Цялушэцкі

БГКТ хроніка

■ Нядаўна з удзелам сакратара ГП Я. Зенюка адбыўся справаздачна-выбарны сход гуртка БГКТ у Юшкавым Грудзе. Са справаздачай і далейшым планам працы выступіла старшыня гуртка Н. Тарасевіч. У дыскусіі найбольш увагі звернута было на прыстасаванне будынка пад святліцу і на неабходнасць арганізавання драмгуртка. Затым было выбрана новае праўленне гуртка і дэлегаты на канферэнцыю аддзела БГКТ у Беластоку. Склад праўлення прадстаўляецца наступна: Н. Тарасевіч — старшыня, Я. Грыка — сакратар, Л. Саковіч — скарбнік.

■ 16, 18 і 19 снежня пад старшынством І. Стрынко адбываліся справаздачныя сходы ў гарадскім аддзеле БГКТ у Беластоку, на якіх былі выбраны дэлегаты на справаздачна - выбарную канферэнцыю аддзела. З дакладам, падсумоўваючым двухгадовую дзейнасць аддзела, выступіла сакратар З. Стаськевіч.

■ 21-га снежня прэзідыум ГП абмеркаваў ход справаздачна-выбарнай кампаніі ў гуртках БГКТ, ацаніў рэалізацыю плана працы ў другім паўгоддзі 1971 года і зацвердзіў план працы на першае паўгоддзе 1972 года.

■ 21-га снежня справаздачна-выбарны сход адбыўся ў Барщчэве, у Беласточкім павеце. Пасля справаздачы, дыскусіі і зацвярджэння плана працы ўдзельнікі сходу выбралі новае праўленне гуртка і дэлегатаў на канферэнцыю аддзела. У склад праўлення ўвайшлі І. Круль (старшыня), Л. Васько і Г. Васько. На канферэнцыю аддзела паедуць: А. Штэндэль і М. Набжэскі.

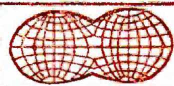
■ У Ляшчуках на сходзе са справаздачай выступіў А. Харкевіч, план далейшай працы гуртка прадставіў М. Харкевіч. Пасля плённай дыскусіі было выбрана праўленне гуртка і дэлегаты на канферэнцыю аддзела ў Гайнаўцы. Новае праўленне выглядае так: В. Рэент — старшыня. А. Грыка, С. Засім, М. Харкевіч і В. Грыка — члены.

■ Нядаўна адбыўся таксама справаздачна-выбарны сход гуртка БГКТ у Трасцяныцы, які налічвае 53 члены. Са справаздачай і планам працы выступіла Г. Тапалянская. Затым член праўлення гайнаўскага аддзела У. Гацута ўручыў новыя членскія легітымацыі. На сходзе выразілі ахвоту быць членамі 17 асоб. У новае праўленне гуртка выбраны: А. Стахюк (старшыня), Г. Тапалянская, О. Паўлючук, К. Грыгарук і Н. Астроўка. (мх)

З нагоды Каляд усім нашым чытачам шлем сардэчныя святочныя пажаданні! «НІВА»

Падзеі • Здарэнні • Факты • Каментарыі • Весткі

СВЕТ

САВЕЦКА-КУБІНСКІЯ ПЕРАГАВОРЫ

27 снежня мінулага года былі завершаны перагаворы паміж А. Касыгінам і К. Катушавым з савецкага боку і Асвальда Дарцікосам Тарада, прэзідэнтам Кубы. У ходзе перагавораў было абмеркавана і ўзгоднена шэраг пытанняў далейшага развіцця двухбаковага савецка-кубінскага супрацоўніцтва.

У Маскве падпісаны савецка-кубінскі пратакол аб супрацоўніцтве ў галіне механізацыі вырошчвання і ўборкі цукровага трысцягу на Кубе. Ён прадугледжвае пастаўкі з СССР абсталявання для вытворчасці прычэпаў, перадачу тэхнічнай дакументацыі, абмен спецыялістамі.

СУПРАЦОЎНІЦТВА З ІТАЛІЯЙ

Паспяхова працягваецца савецка-італьянскае супрацоўніцтва ў галіне аўтамабілебудавання, мацнеюць сувязі ў металургічнай, хімічнай, тэхнічнай і швейнай прамысловасці.

У Італіі высока ацэньваецца савецка-італьянскае пагадненне, якое прадугледжвае пастаўку больш чым 100 мільярдаў кубічных метраў савецкага прыроднага газу ў Італію ў абмен на італьянскія пастаўкі ў СССР труб вялікага дыяметра і markup рознага абсталявання для газавай прамысловасці.

ПЕРАГАВОРЫ

28 і 29 снежня мінулага года адбываліся перагаворы канцлера ФРГ В. Бранта з прэзідэнтам ЗША Р. Ніксанам.

У ходзе перагавораў парушалася, між іншым, справа еўрапейскай канферэнцыі бяспекі. Ніксан і Брант лічаць, што такая канферэнцыя павінна быць «старанна падрыхтаванай».

ДЗЯРЖАЎНАЯ КААПЕРАЦЫЯ

Урад Цэйлона прыняў рашэнне аб стварэнні дзяржаўнай карпарацыі па гандлю чаем. Карпарацыя возьме пад свой кантроль гандаль чаем, якім так славіцца востраў Цэйлон.

ХАЛЕРА Ў ІНДАНЕЗІІ

У мінулым годзе ў Інданезіі зарэгістравана 20.896 выпадкаў захворванняў халерай. Па ўсёй краіне ад яе загінула 3.276 чалавек. Найбольшая колькасць ахвяр налічваецца ў раёнах Усходняй і Заходняй Явы, дзе ад халеры памерлі 1.484 чалавекі.

НАЙБОЛЬШАЯ КОЛЬКАСЦЬ КНІГ

СССР займае першае месца сярод дзесяці краін свету, у якім выпускаецца найбольшая колькасць кніг. Аб гэтым сведчаць даныя «Статыстычнага штогодніка за 1970 год», нядаўна апублікаванага ЮНЭСКО.

Супрацоўнікі ЮНЭСКО склалі спіс 120 аўтараў свету, якіх найбольш чытаюць. Яго адкрывае У. І. Ленін. Ніводзін аўтар мінулага і сучаснага не можа параўнацца па агульнаму тыражу яго твораў, што выдаецца на зямным шары, з тыражом твораў У. І. Леніна.

«КАЛЯДНЫ ПАДАРУНАК»

Муніцыпальны савет Парыжа нядаўна перагаласаваў за значнае павелічэнне падаткаў у 1972 годзе. На 10 працэнтаў будзе павышаны жыллёвы падатак, на 11,5 прац. — падатак за ачыстку вуліц, на 3,5 прац. — падатак за карыстанне вадой. (А.К.)

БССР

ПЛАН ДАТЭРМІНОВА

Цэнтральнае статыстычнае ўпраўленне БССР паведамляе: работнікі прамысловасці Беларускай ССР, шырока разгарнуўшы сацыялістычнае спаборніцтва за ажыццяўленне гістарычных рашэнняў XXIV з'езду КПСС, дабіліся значных вытворчых поспехаў у першым годзе дзевятай пяцігодкі. Яны датэрмінова, 25 снежня, завяршылі выкананне гадавога плана па рэалізацыі прамысловай прадукцыі і вытворчасці большасці важнейшых відаў вырабаў. Да канца года звыш плана рэалізавана прамысловая прадукцыя на сотні мільёнаў рублёў, у тым ліку вялікая колькасць тавараў народнага спажывання. Аб'ём прамысловай вытворчасці ў параўнанні з 1970 годам узрос на 12 працэнтаў. Выкананы план па росту прадукцыйнасці працы і накапленнях.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ДАХОД

Мы ўжо інфармавалі чытачам, што Вярхоўны Савет Беларускай ССР зацвердзіў пяцігадовы план развіцця народнай гаспадаркі Беларусі на 1971—1975 гады. З апублікаваных там лікаў вынікае, што нацыянальны даход БССР за гэты час узрасце на 4,5 мільярда рублёў. Калі прыняць 1970 год за 100, дык паказчык прыросту нацыянальнага даходу БССР для 1971 года будзе 108, для 1972 г. — звыш 117, для 1973 г. — амаль 126, для 1974 г. — каля 136 і для 1975 г. — аж 147. Гэта вельмі высокія тэмпы. Пры тым трэба ведаць, што нацыянальны даход — галоўны паказчык дынамікі развіцця сацыялістычнага грамадства і яго дабрабыту.

БЕЛАРУСКАЯ ЭЛЕКТРОНІКА

Беларускую электроніку перш за ўсё прадстаўляе сямейства электронна-вылічальных машын «Мінск», якія прадукуюць у сталіцы БССР. Для прыкладу: машына «Мінск—32» не толькі робіць самыя складаныя матэматычныя і інжынерна-эканамічныя разлікі, але і праектуе дэталі, ставіць дыягнозы. Без яе ўжо цяжка ўявіць планаванне і кіраванне вытворчасцю. Стваральнікі «Мінск—32» у 1970 годзе ўдастоены былі Дзяржаўнай прэміі СССР.

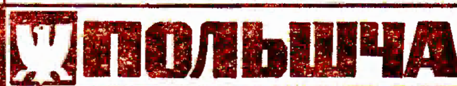
Канструктары Мінскага навукова-даследчага цэнтра электронна-вылічальнай тэхнікі распрацавалі ўжо новую мадэль сямейства «Мінск». Будзе гэта яго трэцяе пакаленне.

ВЫДАВЕЦКІ ЎРАДЖАЙ

Паліграфічныя прадпрыемствы Дзяржаўнага камітэта **Савета Міністраў** БССР па друку 24 снежня завяршылі гадавы план па выпуску і рэалізацыі друкаванай прадукцыі. Яшчэ раней, 22 снежня, выканалі план кнігагандлёвыя арганізацыі. На працягу года работнікі кнігарань прадалі кніжак на 16 мільёнаў рублёў.

ПРА ЦЁЦЮ ЎЛАДЗЮ

На старонках часопіса «Літаратура і Мастацтва» з нагоды 80-ай гадавіны з дня нараджэння Уладзіславы Францаўны Луцэвіч, жонкі Янкі Купалы, цікавыя ўспаміны пра яе змяшчае беларускі паэт Сяргей Грахоўскі: «Шчырая і шчодрая на ўвагу, — піша ён, — чуйная да паэтычнага слова, да людскіх радасцей і засмучэнняў, цёця Уладзя валодала вышэйшым талентам дабраты...». (вр)

ПОЛЬШЧА

МЭТА І НАПРАМКІ ГАСПАДАРЧАГА РАЗВІЦЦЯ

Ясна, пераканаўча і адназначна акрэслівае пастанова VI з'езду асноўную мэту грамадска-эканамічнай палітыкі партыі: сістэматычнае паляпшэнне бытавых, сацыяльных і культурных умоў грамадства. Іменна ў гэтым напрамку будзе ісці партыя зараз і ў будучыні.

Пасля дыскусіі, падчас працы з'езду было пастаноўлена, што сярэднюю зарплату можна і трэба павялічыць на 17—18%. Спажыванне на аднаго жыхара павінна павялічыцца да 1975 года на 1/3.

Другой, апрача павелічэння зарплаты, асноўнай задачай грамадска-гаспадарчага развіцця з'яўляецца забеспячэнне працай моладзі, якая ўваходзіць у так званы прадукцыйны век. Працу атрымае каля 3500 тысяч моладзі. Найважнейшыя грамадска-эканамічныя праблемы, як паляпшэнне харчавання, пабудова памяшканняў, скарачэнне часу працы, змены ў структуры спажывання, спосабы фарміравання даходаў і зарплат, будуць вырашаны ў шматгадовых праграмах, якія ўзнікнуць у бліжэйшым часе.

Аднак замажнейшае жыццё можа запэўніць толькі дынамічнае развіццё гаспадаркі. Гэта невыпадковыя залежнасці, калі хочам наш нацыянальны даход павялічыць на 38—39%. Для гэтага неабходна перш за ўсё павялічыць прамысловую прадукцыю на 48—50% і сельскагаспадарчую — на 18—21%, павысіць прадукцыйнасць працы, пабудаваць новыя інвестыцыі, выкарыстаць навукова-тэхнічны прагрэс, палепшыць сістэму кіравання і г.д.

У цэлай гаспадарцы павінна дайсці згодна з патрабаваннямі эпохі да сімбіёзу навукі з тэхнікай. Трэба лепш выкарыстоўваць прадукцыйную маёмасць, матэрыялы, удасканаліць кааперацыю. Замежны гандаль павінен узбагачаць грамадства, служыць вырашэнням актуальных і перспектыўных задач. А гэта патрабуе, апрача неабходнага ажыўлення ўнутры прамысловасці, таксама шырокай разбудовы міжнароднага супрацоўніцтва, перш за ўсё з краінамі РВПГ.

Мэта гаспадарчага ўзросту — паляпшэнне бытавых умоў — прынята нашым грамадствам з адабрэннем. Напрамкі і сродкі дастасаваны да гэтай мэты паслядоўным спосабам. Цэлая праграма, зацверджаная на з'ездзе, мае шанцы на выкананне. Для гэтага патрэбна перш за ўсё разумная праца на ўсіх давераных пасадах.

З ДУМКАЙ АБ СЯЛЯНАХ

Каля 1600 мільёнаў злотых будзе выдаткавана на інвестыцыі, якія будуць служыць забеспячэнню сялян. Прадбачваецца, між іншым, пабудова 18 гандлёвых павільёнаў, 49 вясковых крамаў, 10 гандлёва-гастранамічных і 36 новых гастранамічных аб'ектаў. Апрача таго, з думкай аб забеспячэнні сялян хлебабулачнымі вырабамі, напіткамі і рознымі фруктавымі прадуктамі запланавана пабудова 27 каўбасных, 135 пякарань, 1 фабрыкі перапрацоўкі фруктаў і агародніны, 6 фабрык замарожвання фруктаў і агародніны, а таксама 23 фабрыкі газіраванай вады. (яц)

ВАЯВОДСТВА

ЛІСТЫ Э. ГЕРКА

10 найбольшых прадпрыемстваў Беласточчыны атрымала лісты ад 1 сакратара ЦК партыі Эдварда Герка, у якіх I сакратар падзякаваў калектывам за ахвярную працу ў 1971 годзе, пажадаў усім далейшых поспехаў у працы і асабістым жыцці і выразіў надзею, што ў новым годзе мы будзем, як і ў папярэднім, аддана працаваць і выконваць пастановы VI з'езду партыі.

Лісты чыталіся на сходах фабрычнага актыву, праз фабрычныя радыёвузлы, непасрэдна на месцах працы. У адказ рабочыя абяцалі, што не пашкадуюць сіл, каб у найбліжэйшыя месяцы дасягнуць новых эканамічна-вытворчых вынікаў.

СЕСІЯ ВРН

У апошнія дні старога года адбылася XIV сесія Ваяводскай рады народовай. Госцьмі на сесіі былі член Рады Дзяржавы пасол Яўгенія Красоўская і прадстаўнікі рэсортаў сельскай гаспадаркі і фінансаў.

Пасля ўступнага слова старшыні Прэзідыума ВРН С. Жмійкі і дыскусіі, быў зацверджаны гаспадарчы план і бюджэт нашага ваяводства на 1972 год. План прадугледжвае прыспешанае развіццё ваяводства пры лепшым выкарыстанні сродкаў прадукцыі і ўсіх рэзерваў з мэтай паляпшэння рытмічнасці працы і жыццёвых умоў жыхароў горада і вёскі.

Адной з галоўных задач з'яўляецца інтэнсіфікацыя сельскай гаспадаркі.

КАБ БЫЛО МЕНШ ВЫПАДКАЎ

Аб большай бяспецы на нашых дарогах дыскутавалі ў апошнія дні старога года кіраўнікі інспектаратаў дарожнага руху МО, кіраўнікі аддзелаў камунікацыі рад нарадовых і дырэктары транспартных прадпрыемстваў. Прысутнічаў на нарадзе намеснік старшыні Прэзідыума ВРН Р. Лазаровіч. Аналізаваліся прычыны няшчасных выпадкаў, а таксама была падсумавана праца органаў міліцыі і аддзелаў камунікацыі для змяншэння няшчасных выпадкаў на дарогах. Да дня нарады ў вестыбюлі ВРН зроблена была тэматычная выстаўка.

ФАБРЫКА ДАМОЎ

30 снежня рушыла беластоцкая фабрыка дамоў. Пакуль што ідзе падрыхтоўка да выпуску першай прадукцыі. Першыя метры элементаў зборных канструкцый фабрыка дасць праз два месяцы.

РАБОЧЫЯ НАРАДЫ

У паветах адбываюцца нарады партыйнага актыву. Тэмы іх — абмяркоўка выканання пастаноў VI з'езду і змен у статуце партыі. Удзельнікі нарад знаёмяцца таксама з праграмай адзначэння 30-ай гадавіны стварэння ППР, з правядзеннем справаздачна-выбарных сходаў у падставовых арганізацыях.

І МЕСЦА — ГАЙНАЎЦЫ

Адбылося падсумаванне спаборніцтва прафсаюзных культурна-асветных пляцовак. У катэгорыі дамоў культуры I месца заняў Дом культуры Гайнаўскага прадпрыемства драўнінная прамысловасці, II — Дом культуры будаўнічых з Беластока, III — Дом культуры чыгуначнікаў з Беластока.

У катэгорыі клубаў перамог клуб паравазоўні ПКП з Чарэмхі. (яч)

Niedziela 9 stycznia
7.45 Program dnia. 7.50 TV Kurs Rolniczy. 8.25 „Przypominamy, radzimy". 8.35 „Nowoczesność w domu i zagrodzie". 9.00 TV Klub Śmiałych. 10.15 Gra Orkiestra Ireneusza Wikarka. 10.35 „W obiektywie" 11.05 Sprawozdania sportowe (magazyn).13.05 Dziennik. 13.20 „Przemiany" 13.50 PKF. 14.00 Dla dzieci: „Poselstwo króla Brambambula". 15.00 „Wielka gra". 15.50 „Piórkiem i węglem". 16.15 Studio 63: L. Rudnicki — „Byłem i ja..." wg I tomu „Stare i nowe". 17.35 „Planetariusze" („Znaki zapytania") 18.35 „Tadeusz Baird — szkice do portretu" — film muzyczny. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Sprzedawca szczotek" — film fab. USA. 21.35 Magazyn sportowy. 22.05 „Małżeństwo doskonałe". Scenariusz — Jacek Fedorowicz i Jerzy Gruza.

Poniedziałek 10 stycznia
15.20 i 22.30 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Zwierzyniec". 17.25 „Echo stadionu". 18.00 Kino Filmów Animowanych. 18.30 „Karkonosze" — film pol. („Krajobraz polski"). 18.45 „Eureka". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik 20.00 Teatr TV: J. Iwaszkiewicz — „Lato w Nohant". 21.35 Recital harfowy Nicanor Zabalety. 21.55 „Rozmowy o książkach". 22.10 Dziennik.

Wtorek 11 stycznia
8.15 „Anna Boleyn" — film ang. odc. II („Sześć żon Henryka VIII"). 9.55 Dla szkół: (kl. II lic.) Język polski — J. Słowacki „Balladyna". 11.55 Dla szkół: (kl. IV lic.) Język polski — J. Szaniawski „Dwa teatry". 12.45 i 13.55 Przysposobienie Rolnicze: Reportaż z Instytutu Zootechniki. 15.20 i 23.05 Politechnika TV I roku. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Luxpol" produkuje". 17.10 „Oferty". 17.25 Ekran Młodych. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Anna Boleyn" — film ang. („Sześć żon Henryka VIII"). 21.45 „Kontakty". 22.15 Dziennik.

Środa 12 stycznia
8.40 „Pustka" — film fab. węg. 9.55 Dla szkół: (kl. VIII) Historia — „Polski wrzesień". 10.55 Dla szkół: (kl. VII) Fizyka — „Zasada zachowania energii". 11.55 Dla szkół: (kl. VII) Historia — „Powstanie styczniowe". 13.40 „Wybieramy zawód". 15.20 i 23.05 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Latający Holender". 17.30 „Perspektywy techniki". 18.00 „Sylwetki X Muzy" — Maja Komorowska-Tyszkiewicz 18.30 TV Kurier Warszawski. 18.45 „Światowid". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 Sprawozdanie z Mistrzostw Europy w jeździe figurowej na lodzie. Jazda parami (Goeteborg). 22.30 PKF. 22.40 Dziennik. Wiadomości sportowe.

Czwartek 13 stycznia
8.15 Matematyka w szkole: „Metodyka rozwiązywania zadań" cz. III. 9.00 Dla szkół: (kl. VI) Historia — „Stefan Batory — Król „nie malowany". 9.55 Dla szkół: (kl. II lic.) Język polski — „Mickiewicz — Słowacki — Krasiński". 11.55 Dla szkół: (kl. IV lic.) Język polski — „Bohdan Czeszko". 13.50 i 14.35 Mechanizacja Rolnictwa: „Mechanizacja siewu i prac pielęgnacyjnych" cz. I i II. 15.20 i 22.55 Politechnika TV I roku. Geometria wykreślna. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Ekran z bratkiem" 17.45 Magazyn ITP. 18.00 „Praca i dom". 18.30 TV Kurier Kielecki. 18.45 Śpiewa Rena Rolska. 19.15 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 Teatr Sensacji: J. Janicki — „Umarłem, aby żyć" odc. I. 21.00 Sprawozdanie z Mistrzostw Europy w jeździe figurowej na lodzie. Jazda dowolna mężczyzn. 22.30 Dziennik. Wiadomości sportowe.

Piątek 14 stycznia
8.00 TV Kurs Rolniczy: „Ekonomika produkcji trzody chlewnej". 9.00 Dla szkół: (kl. VII) „Z elektroniką na co dzień". 9.30 „Kociaków nie zabieramy" — film fab. czechosł. 10.55 Dla szkół: (kl. VII) Fizyka — „Zasada zachowania energii". 11.55 Dla szkół: (kl. VII) Wychowanie obywatelskie — „Moje miejsce w klasie". 12.45 Dla szkół: (kl. II—III lic.) Przysposobienie obronne — „Środki i sposoby rozpoznawania skażeń". 15.20 i 23.20 Politechnika TV I roku. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Pora na Telesfora". 17.35 Telereklama. 17.45 „Za kierownicą". 18.25 TV Kurier Mazowiecki. 18.40 „Najkrótsza recenzja Lecha Zahorskiego". 19.00 „Na szlaku". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Muzyka lekka, łatwa i przyjemna". 20.30 „Kraj". 21.10 Sprawozdanie z Mistrzostw Europy w jeździe figurowej na lodzie. Tańce. 23.00 Dziennik.

Sobota 15 stycznia
9.00 Dla szkół: (kl. V) Geografia — „W cieniu wulkanów". 9.55 Dla szkół: (kl. VII) Zoologia — „Owady". 10.50 Dla szkół: (kl. VII) Geografia — „Niemiecka Republika Demokratyczna". 11.25 Film fab. 12.45 Dla szkół: (kl. IV lic.) Biologia — „Teoria ewolucji Karola Darwina". 15.50 Program dnia. 15.55 Program I proponuje. 16.15 Redakcja Szkolna zapowiada. 16.30 Dziennik. 16.40 Teatr Młodego Widza: „Dzieje Tristana i Izoldy" odtworzył Józef Bedier. 17.35 „Spotkania z przyrodą". 18.00 „Jak urządzić mieszkanie" z c. „Mieszkaniowe progi". 18.30 „Pegaz". 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.20 „Z wizytą u Was". 21.50 Dziennik. Wiadomości sportowe. 22.10 Sprawozdanie z Mistrzostw Europy w jeździe figurowej na lodzie. Jazda dowolna kobiet.

Piątek, 7 stycznia
7.35 Nowiny. 7.45 Film animowany. 8.15 Spektakl kukiełkowy. 10.20 Koncert. 11.20 Nowiny. 14.45 Program dnia. 16.00 Panorama nowin. 16.10 Film TV. 17.00 Świat socjalizmu. 17.30 Koncert. 18.30 Czas. 19.00 c.d. koncertu. 20.00 Teatr miniatur. 20.45 Koncert. 21.15 Nowiny.

Sobota, 8 stycznia
7.00 Program dnia. 7.30 Nowiny. 7.45 Koncert. 9.50 Film animowany. 10.00 Spektakl teatralny dla dzieci. 11.10 Białe i czarne. 11.30 Nowiny. 11.40 Spektakl TV. 13.15 Szkatułka muzyczna. 13.25 Przegląd międzynarodowy. 13.40 Koncert. 14.00 Film animowany. 14.20 Program międzynarodowy. 14.50 Spotkania muzyczne. 16.00 Nowiny. 16.10 W świecie zwierząt. 17.00 Poszukiwania. 17.45 Film fab. 19.00 Czas. 19.30 Przegląd teatralny. 21.00 Koncert. 21.45 Nowiny.

Niedziela, 9 stycznia
7.00 Program dnia. 7.15 Nowiny. 8.00 Kiosk muzyczny. 9.00 Świat wiedzy. 12.00 Program młodzieżowy. 12.45 Wszechzwiązkowy festiwal twórczości ludowej. 14.15 Klub filmowy. 15.15 Uniwersytet ludowy. 16.00 Dla wsi. 17.00 USA. 17.30 Film fab. 18.45 Czas. 19.15 Spektakl. 21.00 Nowiny.

Прэзідыум нарады. Адкрывае яе. куратар школьнай акругі Эдвард Крынскі.

НАРАДА настаўнікаў

Зараз беларуская мова выкладаецца ў 144 пачатковых школах, размешчаных у пяці паветах: Беластоцкім, Бельскім, Гайнаўскім, Сакольскім і Сямяціцкім, а таксама ў 3-х агульнаадукацыйных ліцэях у Бельску Падляшскім, Гайнаўцы і Міхалове. У пачатковых школах родную мову вывучаюць 9402 вучні, а ў ліцэях — 742.

Галоўнае праўленне БГКТ у сваёй дзейнасці многа ўвагі ўдзяляе навучанню роднай мовы і чыніць шмат намаганняў, каб добра развівалася беларускае школьніцтва.

Удзельнікі нарады.

У памятную кніжку выстаўкі ўпісваецца прадстаўнік Міністэрства асветы Станіслаў Янкоўскі.

Таму разам з кураторыяй і інспектаратамі асветы цесна супрацоўнічае, а гэта спрыяе ліквідацыі тых ці іншых цяжкасцей і недахопаў у працы паасобных школ і ў вырашэнні школьных праблемаў.

19-га снежня Галоўнае праўленне БГКТ супольна з кураторыяй арганізавалі нараду настаўнікаў беларускай мовы. Прыбыло іх у памяшканне ГП 114 асоб. Вёў нараду і выступіў з абшырным дакладам «Задачы настаўнікаў беларускай мовы ў галіне ўдасканальвання дыдактычна-выхаваўчай працы» куратар Эдвард Крынскі. Прысвяціў ён многа ўвагі павышэнню эфектыўнасці ўрокаў па беларускай мове.

Другі даклад быў прачытаны членам прэзідыума ГП БГКТ Мікалаем Гайдуком. Датычыўся ён ролі настаўнікаў беларускай мовы ў працах гурткоў БГКТ, асабліва іх дапамогі ў развіцці мастацкай самадзейнасці.

Падчас дыскусіі настаўнікі звярнулі ўвагу на наступныя справы: а) неабходнасць арганізавання пры філіяле Варшаўскага універсітэта беларускай філалогіі, б) неабходнасць новай праграмы па беларускай мове і патрэбных розных дапаможнікаў, а перш за ўсё падручніка па методыцы і спецыяльных фільмаў, в) неабходнасць павышэння педагагічнага майстэрства ў выкладанні роднай мовы, бо яно прычыняецца да павелічэння колькасці навучэнцаў гэтага прадмета. Была закранута таксама справа аўтобуса для ГП БГКТ, якім школьнікі так, як некалькі год таму назад, маглі б выязджаць на краязнаўчыя экскурсіі.

Выступілі ў дыскусіі таксама прадстаўнік Міністэрства асветы і вышэйшай адукацыі Станіслаў Янкоўскі, сакратар ГП Янка Зенюк і член прэзідыума ГП Аляксандр Баршчэўскі.

У нарадзе прынялі таксама ўдзел Станіслаў Зялінскі і Уладзіслаў Залеўскі з Ваяводскага камітэта ПАРП, Тадэуш Шынкоўскі і Станіслаў Дзем'янюк з Міністэрства ўнутраных спраў, Ільдя Федаровіч — з аддзела ўнутраных спраў ВРН і Вацлаў Філіпкоўскі з кураторыі.

Перад удзельнікамі нарады эстрадная група «Лявоніха» выступіла з канцэртам.

М. Хмялеўскі

Фота Цаф П. Савіцкі

Настаўнікі з вялікім зацікаўленнем агледалі выстаўку беларускай народнай вышыўкі.

Каштоўнае даследаванне

«Польская і руская літаратуры пры ўсёй іх незалежнасці і разнастайнасці маюць многа супольных рысаў, выказваюць таксама несумненную роднасць гэтых двух найбліжэйшых сабе суседніх народаў», — падкрэслівае ва ўступе да сваёй кнігі «З гісторыі ўзаемных польска-рускіх літаратурных сувязяў XIX стагоддзя»[1]) дац. др Васіль Белаказовіч — загадчык кафедры рускай літаратуры XIX ст. Інстытута рускай, украінскай і беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта. Абшырная — каля 30 выдавецкіх аркушаў — і глыбокая гэтая праца вядомага даследчыка ўзаемасувязяў паміж польскай і рускай літаратурай складаецца з шасці раздзелаў ды ўступных і заключных заўваг. І хоць аўтар заўважае ва ўступе, што «У гэтай кнізе мы займаемся *выбранымі* праблемамі ўзаемных літаратурных сувязяў XIX і пачатку XX стагоддзя, якія маюць надзвычай вялікае значэнне ў падзеях польскай і рускай культуры», гэтаму даследаванню па праву належыцца званне ўсебаковага энцыклапедычнага агляду польска-рускіх сувязяў мінулага і пачатку бягучага стагоддзяў, агляду, які не толькі падводзіць вынікі дагэтуль зробленаму польска-рускай кампаратыстыкай[2]), але і называе канкрэтныя тэмы і напрамкі для далейшых гісторыка-літаратурных пошукаў.

У першым раздзеле «У атмасферы ўзаемнага зацікаўлення, набліжэння і супрацоўніцтва» В. Белаказовіч разглядае ўзаемаадносіны паміж польскай і рускай літаратурамі ў пачатку XIX стагоддзя, калі руская літаратура «развівалася пад уплывам дзекабрызму», а «польская літаратура карысталася вялікай прыхільнасцю сярод дзекабрыстаў». Тут аўтар адводзіць значнае месца Віленскаму універсітэту і паказвае яго ролю не толькі ў руска-польскім збліжэнні, але і «абуджэнні нацыянальнай свядомасці беларусаў, літоўцаў, украінцаў». Глыбокаму аналізу падвергнуты ўзаемаадносіны паміж Міцкевічам і Пушкіным, пры гэтым аўтар працы звярнуў асаблівую ўвагу на ўзаемнае ўздзеянне тэмаў і форм у творчасці абодвух вялікіх славянскіх паэтаў.

У наступным раздзеле «Аляксандр Герцэн і Адам Міцкевіч у святле вядомых і нядаўна знойдзеных дакументаў» аўтар даследавання, разглядаючы суадносіны паміж гэтымі духоўнымі кіраўнікамі рускай і польскай палітычна-літаратурных эміграцый, звяртае ўвагу на літаграфію віленскага мастака Ю. Азямблоўскага (1804—1878) «Славянскі нявольнік», якая прадстаўляе беларускага прыгоннага селяніна і якая выклікала ў А. Міцкевіча і А. Герцэна асаблівае зацікаўленне як мастацкае адлюстраванне гаротнага лёсу беларускага сялянства ў часы панавання прыгону і царскага самадзяржаўя.

Трэці раздзел «Польскі нацыянальна - вызваленчы рух у рускай паэзіі XIX стагоддзя» вучоны прысвяціў усебаковаму разгляду складаных узаемаадносін паміж прадстаўнікамі польскай і рускай літаратуры ў перыяд двух польскіх паўстанняў — лістападаўскага 1831 года і студзеньскага 1863 года. Прыводзячы даследаваныя ўжо факты і пускаючы ў навуковы абарот новыя дакументы, В. Белаказовіч даў аб'ектыўную ацэнку тым гарачым часам, узаемным польска-рускім спрэчкам і асуджэнням, паказваючы пры гэтым у поўным святле шляхетныя постаці А. Герцэна і М. Міхайлава і іх шчырую прыхільнасць да польскага вызваленчага руху.

Апошнія тры раздзелы кнігі (IV — «Генрык Сянкевіч і яго адносіны да рускай літаратуры», V — «Вайна і мір» Л. М. Талстога, «Трылогія» Г. Сянкевіча і «Попел» С. Жаромскага» і VI — «Генрык Сянкевіч ва ўспрыйманні рускіх пісьменнікаў»), як ужо відаць з іх загалоўкаў, прысвечаны разгляду абшырнага кола праблем, звязаных з гэтымі трыма волатамі славянскіх літаратур. Пры гэтым др В. Белаказовіч — высокага рангу філолаг — не прамінуў напомніць аб цалкам недаследаванай праблеме ўздзеяння беларуска-ўкраінскіх пераходных гаворак Падляшша на мову твораў аўтара «Трылогіі».

Цалкам піянерскі характар мае апрацаваная В. Белаказовічам і змешчаная ў канцы кнігі абшырная бібліяграфія публікацый у польскім, рускім і сусветным друку, прысвечаных узаемасувязям польскай і рускай літаратур XIX і пачатку XX стагоддзяў. Бібліяграфія змяшчае 832 пазіцыі. Гэта першая ў гісторыі польскай літаратуры спроба апублікаваць бібліяграфію па гэтай тэме.

Мікалай Гайдук

---

1) Bazyli Białokozowicz, „Z dziejów wzajemnych polsko-rosyjskich związków literackich w XIX wieku", Warszawa 1971 .

2) кампаратыстыка або кампаратывістыка — раздзел філалогіі, які займаецца параўнальна - гістарычным вывучэннем блізкіх моваў або літаратур.

ІНВЕСТЫЦЫЙНЫЯ ПЛАНЫ

Прадбачваецца, што ў рамках інвестыцый рад нарадовых на гаспадарчае развіццё Беластоцкага павету ў цякучай пяцігодцы будзе выдадзена 362,7 мільёна зл.

Асноўным напрамкам у гэтых капіталаўкладаннях будзе сельская гаспадарка, на якую прыпадае больш 80 працэнтаў агульнай колькасці сродкаў. За гэтыя сумы будзе ў далейшым праводзіцца меліярацыя, электрыфікацыя вёсак і калёній, пабудова студняў і водаправодаў на вёсцы, ветэрынарных амбулаторый, аграномовак і інш.

Значная частка сродкаў прыдзяляецца на дарожныя справы. У Засцянках будзе пабудавана база для тэхнічнага абсталявання і дарожных машын. Апрача таго, прадбачваецца пабудова будынку для дарожніка ў Гарадку і 7-мі жалезабетонных мастоў.

У галіне асветы плануецца пабудова агульнаадукацыйнага ліцэя з інтэрнатам і дзіцячага сада на 60 месц. У планах прадбачана таксама пабудова пункта аховы здароўя ў Дабжынёўцы. (ак)

БУДЗЕ НОВАЯ ШКОЛА

З добрым грамадскім пачынам выступілі сяляне вёсак Калодна і Крулёвы Мост у Беластоцкім павеце.

Дзякуючы намаганням грамадскай рады ў Крулёвым Мосце, удалося атрымаць амаль новы драўляны двухпавярховы будынак з разборкі ў Беластоку. Сяляне Калодна і Крулёвага Моста грамадскім чынам разабралі будынак і перавезлі яго. З гэтага матэрыялу будзе пабудавана двухпавярховая школа. Патрэбная да пабудовы дакументацыя і сродкі ўжо ёсць. Памеры будучага будынка дазваляюць прасторна і зручна размясціць у ім васьмікласную пачатковую школу, якая цяпер знаходзіцца ў вельмі цесных і нязручных для навучання памяшканнях. Пасля пераходу школы ў новы будынак, у звольненых будынках атрымаюць памяшканні грамадскі пункт аховы здароўя, грамадская бібліятэка і чытальня, а таксама знойдзецца месца на грамадскую святліцу. Усе гэтыя ўстановы напэўна будуць спрыяць актывізацыі культурнага жыцця ў грамадзе, бо яно тут цяпер вельмі слабое. (мг)

ПТУШКАГАДОЎЛЯ — ГЭТА АПЛОЧВАЕЦЦА

Нядаўна гутарыў я з сялянамі Дуброўскага павету, якія па запрашэнню сваякоў прабывалі ў Злучаных Штатах.

— Пане, — гаварылі мне, — у Амерыцы найтаннейшае мяса з птушкі. Яны маюць спецыяльныя фермы, у якіх вельмі хутка птушка корміцца, і таму гэтае мяса найтаннейшае.

Вакол птушкагадоўлі ў нас таксама бывае «голасна». Эфекты гэтага відавочны. Даволі сказаць, што зараз прадукцыя павялічылася ў два разы ў параўнанні з 1965 годам, а планы прадугледжваюць павялічыць гэтую прадукцыю ў 1975 годзе зноў у два разы, так каб яна раўнялася 8,3 тыс. тон мяса ў год.

Павелічэнне прадукцыі птушынага мяса пацягне за сабой абніжку цаны гэтага мяса. Каб гэта здзейсніць, спалучаны два прадпрыемства: інкубатарскае з яйчарска-птушачным. У канцы мінулага (1971) года зроблены закуп куранят спецыяльнага гатунку ў Чэхаславакіі і Венгрыі. Дазваляе ён хутка вырошчваць курынае мяса.

Зразумела, што будучыня птушкаводства — гэта вялікія фермы. Такія фермы могуць весці маладыя адукаваныя гаспадары, і таму беластоцкае яйчарска-птушачнае прадпрыемства лічыць перш за ўсё на гэтых людзей. Калі хто-небудзь з гаспадароў вырашыць заняцца птушкаводствам, ён можа атрымаць ад дзяржавы крэдыт на пабудову куратніка. На кожную адну штуку кураняці дзяржава прызнае 100 зл. крэдыту, а гэта абазначае 50 прац, коштаў. Інакш гаворачы, калі агульны кошт фермы выносіць 1 мільён злотых, дык гаспадар можа атрымаць 500 тыс. злотых крэдыту ў банку.

Так, так дарагі чытач. Разумею. На тваіх вуснах пытанне: ці аплочваецца гадаваць, напрыклад, брайлераў? Тыя, што вядуць фермы, адказваюць станоўча «так». Я прывяду прыклад, калі чысты прыбытак з аднаго кураняці выносіць 4 зл., г.зн. найніжэйшы, які прадугледжвае прадпрыемства. (Калі прыбытак ніжэй 4 зл., прадпрыемства рэзыгнуе з падпісання далейшай умовы на кантрактацыю). Дапусцім, ферма аднаразова змяшчае 10 тыс. штук брайлераў. У сярэднім пяць разоў у год здаюць гэтых куранят, г. зн. 50 тыс. штук. Далейшы рахунак просты — 200 тыс. чыстага прыбытку. Для зацікаўленых хачу дадаць, што ў беластоцкіх птушкаводаў чысты прыбытак выносіць 8, а часта і 9 зл. на адным брайлеры.

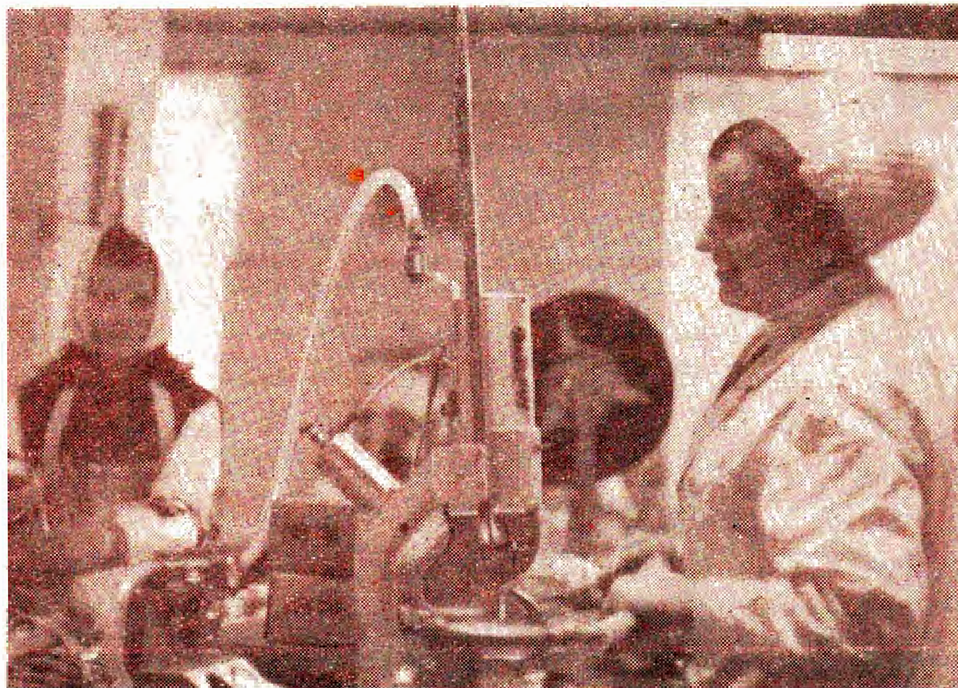
Справа птушкаводчых фермаў, гэта справа тых, хто свае гаспадаркі хоча пераставіць на гэтую галіну спецыялізацыі.

Найбольш распаўсюджанай галіной з'яўляецца яйчарства. Як вядома, яйкі паходзяць у асноўнай масе з індывідуальных гаспадарак, як дадатковая іх прадукцыя. Гэтага нельга перааценіць. У мінулым годзе ў нашым ваяводстве скуплена 30 мільёнаў штук яек, а гаспадары атрымалі за яйкі 272 мільёны зл. Гэтая, нібы мімаходная, прадукцыя з'яўляецца, як бачым, не такім ужо малым «уколам» у прыбытках гаспадароў. Калі яшчэ абавязвалі старыя цэны на малако, хтосьці падлічыў, што лепш аплочвалася гадаваць 30 нясучыхся курыц, як адну карову. Нягледзячы на тое, што цэны на малако павысіліся, гэтага прыкладу нельга траціць з вачэй.

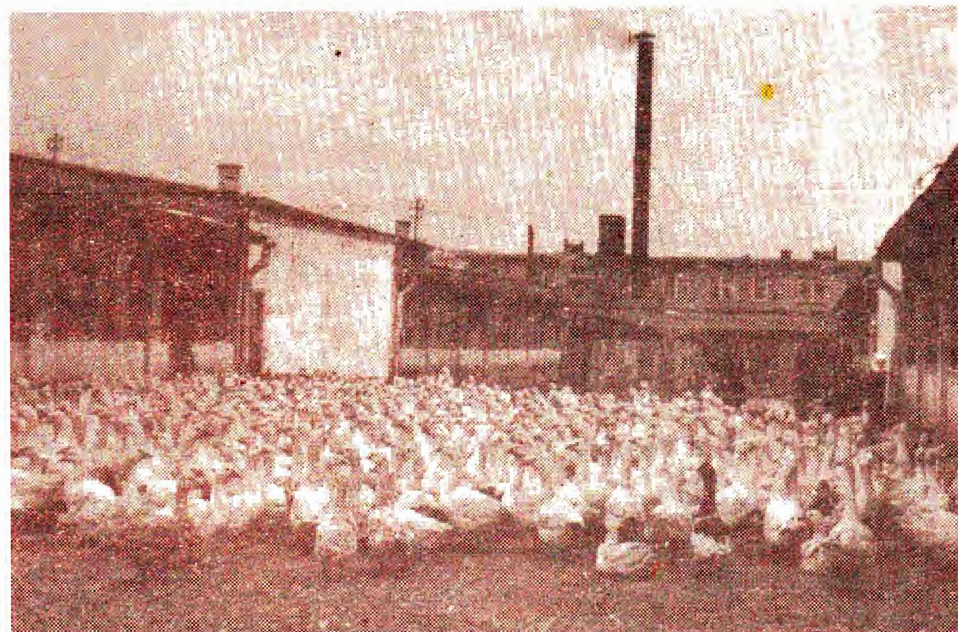
Беластоцкае яйчарска-птушачнае прадпрыемства займаецца адкормам качак і гусей. У мінулым годзе з Польшчы экспартавана ў Савецкі Саюз 2 тыс. тон качынага мяса, у тым ліку 200 тон паставіў Беласток. Нашыя качкі так пасмакавалі суседзям, што зрабілі яны запатрабаванне на 20 тыс. тон качынага мяса. А беластоцкія гусі, кажуць настолькі смачныя, што пакуль што няма на іх канкурэнцыі на заходнегерманскім рынку.

Адным словам, прадукцыя птушынага мяса мае аграмадную перспектыву развіцця, яна і рэнтабельная, і патрэбная нашай гаспадарцы.

А. Карпюк,
фота аўтара

3-пад такой машыны выходзяць першаякасныя запакаваныя качкі.

Гэтыя гусі. ўжо на сталах у ФРГ.

Міжшкольны конкурс на найлепш арганізаваную вечарыну, прысвечаную 90-ай гадавіне з дня нараджэння Янкі Купалы і Якуба Коласа

1) Арганізатарамі конкурсу з'яўляюцца:

Кураторыя Беластоцкай школьнай акругі, Акруговы метадычны цэнтр, Галоўнае праўленне Беларускага грамадска-культурнага таварыства і рэдакцыя «Нівы».

2) Мэта конкурсу:

— папулярызаваць сярод беларускай школьнай моладзі і дарослых творчасць Я. Купалы і Я. Коласа,

— на прыкладзе іх творчасці паказаць прыгажосць роднай мовы,

— павысіць ранг беларускай мовы як прадмета ў школе і ў беларускім асяроддзі,

— прывучыць школьную моладзь арганізоўваць розныя ўрачыстасці і выступаць публічна.

3) Конкурс з'яўляецца мерапрыемствам, якое мае ідэйна-выхаваўчую ролю і абмяжоўваецца толькі да школьных агляддаў.

4) У конкурсе могуць прымаць удзел пачатковыя школы (4-класныя і 8-класныя), а таксама сярэднія школы.

5) Спосаб падрыхтоўкі і правядзення вечарыны з'яўляецца і залежыць толькі ад вынаходлівасці саміх арганізатараў (моладзі і настаўнікаў паасобных школ). У вечарыне можа быць: даклад, дэкламацыі твораў, мантажы, песні, згадуй-згадуля, інсцэніроўкі твораў або фрагментаў твораў, дэкарацыя і г.д.

6) Вечарына павінна мець характар урачыстасці з удзелам не толькі школьнай моладзі і педагагічнага савета, але і грамадства данай мясцовасці.

7) Конкурс будзе працягвацца ад 1.III. па 15.XI. 1972 года.

8) Для падвядзення вынікаў конкурсу будзе створана камісія, у склад якой увойдуць прадстаўнікі кураторыі БША, Акруговага метадычнага цэнтра (секцыя беларускага школьніцтва), ГП БГКТ, рэдакцыі «Ніва» і аддзелаў асветы.

9) Школы, якія прымаюць удзел у нашым конкурсе, абавязаны ў адпаведным часе паведаміць сваім аддзелам асветы, а тыя, у сваю чаргу, арганізатарам пра месца і час вечарыны.

10) Школы-пераможцы атрымаюць узнагароды калектыўныя і індывідуальныя.

Беларуская ЛІТАРАТУРА АЛЯКСАНДР БАРШЧЭЎСКІ

Перыяд Вялікага княства Літоўскага

САТЫРЫЧНЫ ЖАНР — ЧАСТКА II

Ліст да Абуховіча. Сатырычны твор дайшоў да нашых дзён у трох спісках. Мяркуюць, што быў ён напісаны ў першым дзесяцігоддзі другой паловы XVII ст. Даследчыкі прыпісваюць гэты твор Цыпрыяну Камуняку. Зрэшты, прыпісанне аўтарства Камуняку не мае глыбейшага значэння, бо і так нічога канкрэтнага аб гэтым чалавеку мы не ведаем. Сучасны беларускі літаратуразнаўца Мікалай Прашковіч піша: «Крытыка ў лісце да Абуховіча», як і ў «Прамове Мялешкі», накіравана супраць польскага засілля на беларускіх землях, якое ў сярэдзіне XVII ст. было вельмі адчувальным». (Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры, Мінск 1968 г., т. I. с. 350—351). Ацэнка занадта абагульняе, яна не высвятляе, а толькі зацямняе характар «Ліста да Абуховіча». Па-першае, нельга ставіць у адным радзе гэтых двух твораў, бо ў іх многа рознага. Розніца выступае ў тым, што тады, калі твор «Прамова Мялешкі» быў пародыяй на сапраўдную, мабыць, прамову Мялешкі і высмейваў, карыстаючыся іроніяй, аратарскія здольнасці і змест выступленняў Мялешкі, дык «Ліст да Абуховіча» з'яўляецца непасрэднай атакай на Абуховіча. У гэтым апошнім творы аўтар не хаваецца, не падшываецца пад якую-колечы постаць. Выказвае свае думкі, сваю крытыку непасрэдна ад свайго імя, атакуе ў лоб. У «Прамове Мялешкі» аўтар укладваў герою твора ў вусны крайнія фармуліроўкі, прымітыўныя меркаванні, адсталыя погляды і такім чынам кампраметуе свайго героя. У «Лісце да Абуховіча» паядынак з героем твора вядзецца ў іншай плоскасці. Тут яўна выступаюць дзве постаці: постаць героя і постаць аўтара, які ў непасрэднай, «чыстай» барацьбе знішчае героя.

Па-другое, нельга згадзіцца з фармуліроўкай Прашковіча, калі ён гаворыць, што «Ліст да Абуховіча» з'яўляецца праявам барацьбы з «польскім засіллем». Ствараецца тады ўражанне, што галоўным элементам твора з'яўляецца барацьба з Рэчыпаспалітай. Ставіць справу так, дык значыць, убачыць у творы іголку, але не ўбачыць слана. Галоўнай праблемай «Ліста да Абуховіча» ёсць аддача Абуховічам рускаму войску Смаленска. Аўтар твора ненавідзіць Абуховіча за тое, што аддаў Смаленск рускай дзяржаве, але не за тое, што служыў Рэчыпаспалітай. Калі і мае ў гэтым аспекце прэтэнзіі да Абуховіча, дык толькі за тое, што ён дрэнна служыў Рэчыпаспалітай. Значыць, атакуе Абуховіча за тое, што ён прыслужыўся рускім і дрэнна служыў палякам. Інакш разумець гэтага твора нельга. Кожная іншая інтэрпрэтацыя «Ліста да Абуховіча» будзе інтэрпрэтацыяй парочлівай, тэндэнцыйнай і нязгоднай з духам і літарай твора.

Супольнасць паміж гэтымі творамі праяўляецца ў тым, што і адзін, і другі не разважае нейкіх абстрактных праўд, паняццяў, а рэзка, сатырычна высмейвае погляды, прынцыпы канкрэтных людзей: Мялешкі і Абуховіча. Зразумела, што гэтыя погляды і прынцыпы могуць быць абагулены, могуць быць прыпісаны многім іншым тагачасным дзеячам ці цэлым слаям грамадскасці.

Вернемся да генезіса «Ліста да Абуховіча». Яго паяўленне было выклікана фактам здачы Смаленска ў 1654 г. рускаму войску. Цяжка нам сёння гаварыць аб стратэгічных здольнасцях Абуховіча, які, як бы там не было, больш чым сто дзён бараніў Смаленск, урэшце Смаленск здаў. Здаў, зрэшты, на ганаровых умовах. Атрымаў магчымасць вывесці сваё войска і сваю маёмасць з горада. Нарадзіліся аднак падазрэнні, што Абуховіч здаў горад праднамерана, наўмысна, што ўзяў ад рускіх войск грошы. Такія падазрэнні, як піша Прашковіч, паявіліся нават у польскім сейме.

Няма сумненняў, што Абуховічу не было прыемна выслухоўваць такія закіды. Хто ведае, ці атмасфера, звязаная з гэтымі справамі, не прычынілася ў нейкай ступені да смерці Абуховіча, якая наступіла ў 1658 годзе. Рэабілітацыі для яго шукалі пасля смерці бацькі яго сыны і, як гаворыць Прашковіч, дабіліся яе.

Значыць, аўтар «Ліста да Абуховіча» прымае пункт гледжання, што Абуховіч здраднік. Хто ведае, ці аўтар «Ліста» не быў знаёмым Абуховіча, ці не быў з ім у канфлікце, ці не выкарыстаў факту няўдачнай абароны Смаленска як прадлогу да помсты. Хто ведае, ці не Камуняка як раз быў ініцыятарам нападаў на Абуховіча. Ананімы, плёткі, правакацыі ў тагачасным жыцці былі з'явай частай. Ці ж не мог іх выкарыстаць і Камуняка?

Зрэшты, гэта толькі домыслы, якія не маюць значэння. Пяройдзем да зместу «Ліста да Абуховіча». Пачынаецца твор ад сатырычна-іранічнага тлумачэння, чаму ён — аўтар не тытулуе Абуховіча ваяводаю. «Не гневайся, Твоя Мілость, на мене, што тытулу воеводского не доложів. Напісавші б я воеводою Смоленскім, то бы солгав». Салгаў бы таму, што Абуховіч, аддаўшы Смаленск і вярнуўшыся пасля «перапуду Московского» дадому, не заслугоўвае на тытул. І тут аўтар панёс ва ўсю. Перастаў лічыцца са словамі, пачаў абзываць і абсыпаць Абуховіча найгоршымі эпітэтамі. Паслухайма Камуняку яшчэ: «Я так розумею: колі Смоленск оддалі, то і тытул продалі. Много людей об тым звешчалі, што люде і гроші побралі. Лепей было, пане Філіпе, седець табе у Ліпе. Увалявсе есь у вялікую славу, як свіня у грязь, горш то ся стало, калі хто

ФРОНТАМ ДА ВЁСКІ

САЦЫЯЛЬНАЕ ЗАБЕСПЯЧЭННЕ ЧЛЕНАЎ СЕЛЬСКІХ ВЫТВОРЧЫХ КААПЕРАТЫВАЎ

Закон з 26 кастрычніка 1971 года дае членам сельскіх вытворчых кааператываў і членам іх сямей такія самыя правы ў галіне сацыяльнага забеспячэння, з якіх карыстаюцца ўсе працаўнікі дзяржаўных і грамадскіх прадпрыемстваў, асабліва ў дзяржаўных сельскіх гаспадарках.

Новы закон дае права да:

1. Выплат, якія належацца працаўніку ў выпадку хваробы і мацярынства, у тым ліку грашовыя дапамогі, лячэнне, атрымоўванне лекаў па зніжаных цэнах і пратэзіраванне.

2. Сямейныя дапамогі.

3. Забеспячэнні на старасць, інвалідства і смерць у форме пенсій для члена кааператыва і членаў яго сям'і, пахавальнай дапамогі і дапамогі натуральнай, як лячэнне, прыспасабленне да выконвання гэтай прафесіі і г.д.

Дапамога ў выпадку хваробы аблічваецца на аснове даходу, які працаўнік атрымаў за кожны дзень у папярэднім разліковым годзе, за не большую колькасць дзён, чымсьці было адпрацавана ў папярэднім годзе, уключаючы ў гэта час водпуску і хваробы ў папярэднім годзе.

Права да сямейнай дапамогі атрымоўвае член кааператыва, калі ў папярэднім разліковым годзе працаваў прынамсі: мужчына 240 дзён, а жанчына 150 дзён. Пры меншай колькасці адпрацаваных дзён атрымоўвае дапамогу за столькі месяцаў, колькі перапрацаваў у папярэднім годзе, лічачы мужчыне за месяц 20 дзён працы, а жанчыне 13 дзён.

За першыя тры месяцы працы сямейнай дапамогі не выплочваюць, хіба што член кааператыва перад уступленнем у кааператыў меў права да гэткай дапамогі.

Пенсію па старасці могуць атрымаць: мужчына, калі яму споўнілася 65 год, а жанчына, калі ёй 60 год, ды калі перапрацавалі яны ў кааператыве прынамсі 25 год. Да гэтага часу далічваецца час працы ў індывідуальнай сельскай гаспадарцы. Аднак далічыць гэткую працу можна толькі тым, хто працаваў у вытворчым кааператыве прынамсі 10 год, або ўнёс у кааператыў гаспадарку не меншую, чымсь 2,5 пералічаных гектараў і перапрацаваў у кааператыве прынамсі 5 год.

Асновай да аблічэння пенсіі з'яўляецца даход за апошні разліковы год, або свабодна выбраныя два гады за апошнія 12 год працы ў кааператыве.

Таму, хто працаваў у кааператыве звыш 10 год, далічваецца за кожны далейшы год 1% пенсіі, аднак не больш чымсьці за далейшых 10 год.

Таму, хто мае права да пенсіі, выплочванне пенсіі спыняецца ў выпадку, калі б ён забраў назад землі, унесеныя ў кааператыў.

Безумоўна новы закон умоцніць сувязь членаў сельскіх вытворчых кааператываў з кааператыўнай гаспадаркай і заахвоціць сялян запісвацца ў кааператывы.

В. Склубоўскі

ПРА ЛЬВОЎ, СВІНЕЙ І «ВОЛГУ»

Імчымся праз вёску Гуковічы. Што ж, звычайная, на першы позірк, сярэдняй велічыні вёсачка, якіх многа ў Гайнаўскім павеце. Раптам сябар усклікае:

— Глядзі, што за дзіва!

Шафёр спыняе машыну, выходзім на вясковую вуліцу і глядзім на шчыт вясковай хаты, дзе два жывапісна адмаляваныя, «як жывыя» ільвы або тыгры рыхтуюцца да драпежнага скоку. Ды не толькі ільвы прыкоўваюць нашу ўвагу. Сярод пастарэлых драўляных будынкаў цэлая гэтая хата вылучаецца яркім, карычневым колерам. Дык стаім і глядзім, а вясковыя людзі глядзяць на нас. Ім напэўна таксама дзіўна, што нейкія «паны» спыніліся вось на вуліцы і стаяць, галовы ў неба задзёршы, ды яшчэ фотаапаратам «пстрыкаюць».

Сяргей Каліноўскі, клейніцкі «войт», што спадарожнічаў нам, першы парушыў «мастацкую цішыню».

— Гэта хата Яна Раманюка, нашага мясцовага мастака, — паясніў. — Я вам ужо гаварыў пра яго.

Раманюкі: бацька і сын. Першы — вясковы мастак і заслужаны дзеяч, другі — вопытны гаспадар.

Фота: Янка Цялушэцкі

Так, праўда. Ян Раманюк — грамадскі апякун бездапаможных, выпрабаваны грамадскі дзеяч з даваенным стажам, член КПЗБ і вязень санацыі за «райскі бунт», а цяпер член павятовага камітэта партыі і павятовай рады, актывіст Фронту адзінства народу.

З такім чалавекам варта пазнаёміцца. Заходзім на панадворак. З-пад гумна, згледзеўшы няпрошаных гасцей, ідзе нам на сустрэчу пастарэлы ўжо гаспадар, а за ім — сын.

Заходзім у хату. Ён, Ян Раманюк, яго жонка, сын Мікалай і мы — карэспандэнты «Нівы», як добразычліва называюць нас у вёсках. Мастацкія здольнасці гаспадара і тут відаць «як на далоні». Сцены і столь сваёй хаты адмаляваў ён адмысловымі рознаколернымі кветкамі і цэлымі карцінамі з «жыцця прыроды».

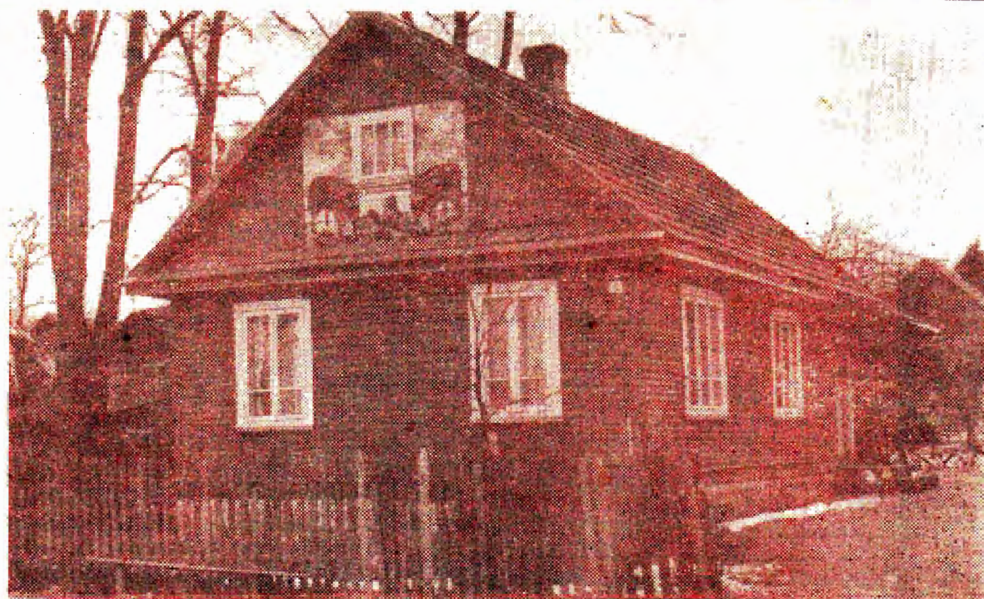
— У мяне такія здольнасці ад маленства, — паясняе гаспадар. — Каб я мог вучыцца, як вы цяпер, — уздыхае, — можа маляваў бы, як Рэпін, або Матэйка... Хто ведае... Бо штосьці мяне цягне да фарбы. Не смейцеся, адразу ж пасля вайны я нейкі час быў нават на практыцы ў аднаго маляра ў Беластоку, але што ж, на гаспадарку прыйшлося вяртацца.

Ад мастацтва пераходзім... да свіней.

— Пра гэта хай мой сын раскажа, ён у нас цяпер галоўны гаспадар. Мне, старому, галавы ўжо не хапае да ўсіх гэтых азотаў, азатоксаў ды іншых фосфараў і патасаў, або мяшанак то «Т», то «Б», то чаго іншага яшчэ.

Малодшы гаспадар гаворыць коратка, сціпла, без сентыменту. У яго голасе чуваць рашучасць і ўпэўненасць, што трапна выбраў свой жыццёвы шлях.

— Гаспадарка ў нас невялікая, чатыры з палавінай гектара ворыўнай зямлі, якасць якой на сярэднім узроўні. Мы спецыялізуемся ў гадоўлі свіней, якія ідуць у мяне першым класам, па звыш 28 злотых за кілаграм жывой вагі. Цяпер маю 8 кормнікаў і нейкіх 13 парасят. Свіней не кармлю даўжэй паўгода, бо не аплоціцца. Затым трымаю двое цялят і тры дойныя каровы, ад якіх летам здаю да 30-ці літраў малака у суткі, па тры з лішнім злотых за кожны літр. Жыць можна, асабліва цяпер, калі і цэны на нашы тавары вышэйшыя і абавязковыя пастаўкі будуць ад першага студзеня адменены. Толькі яшчэ з нецярплівасцю чакаем электрыфікацыі вёскі, якая запланавана на наступны год. Без электрыфікацыі я не ў сілах далей разбудоўваць сваёй гаспадаркі. Хацелася б абсталяваць сабе і ваду, і электрапарнік, і электрычную сілу, і многа іншых карысных ды аблягчаючых нам працу прылад і абсталяванняў.

Дом Раманюкоў прыкоўвае ўвагу кожнага, хто наведае Гуковічы ў Гайнаўскім павеце.

— Ад вёдраў з вадой, — уключаецца гаспадыні, — нам ужо рукі адрываюцца. А сын наш — чаго саромішся, сам сказаў бы! — добры гаспадар, няма што наракаць. Мы нават «Волгу», таксоўку значыць, сваю маем.

— «Волгу»? А не лепш было купіць вам трактар?

— Не, не лепш, — рашуча адказвае Мікалай Раманюк. — На такой гаспадарцы, як мая, трактар не аплоціцца. За гурткоўскі заплачу я ў год тысячу злотых і ўсё мне заарэ. Дык уласны трактар хутчэй бы разбіў на кусочкі, чым вярнуў бы за яго свой кошт. Па-суседску, у Клейніках маем мы міжгуртковую базу і гэтага нам дастаткова. А «Волга» для сваёй выгоды. Я ж не горшы ад нейкага гарадскога пана.

Віктар Рудчык

упадє у новым кожусе у густое болото, у обмовах людзкіх і у срамоті седіть, як децел у дуплі».

Аўтар вядзе франтальную атаку не толькі на Абуховіча, але на ўвесь яго род. Дабіраецца да карэнняў, задае бобу і яго бацьку, і яго дзеду. «Дзед Твоей Мілості колі генералом быв в Мозыру, то — слышав — што за малые грошы неправду продавав. Пан отец Вашмості, судёю будучі Мозырскім за моей памяті, у кого больш взяв, того хорошо осудів. Колі небошчік з тэго света уступів, мозыране вельмі рады былі».

Зварот «за маёй памяці» якраз можа сведчыць аб тым, што Камуняка ведаў асабіста сям'ю Абуховічаў, што мог быць з ёю ў канфліктавых адносінах. Але гэта не абавязкова, бо зварот можа быць толькі літаратурным прыёмам, які падкрэслівае кампетэнтнасць аўтара ў сямейных практыках і схільнасцях Абуховічаў.

Атакуе Камуняка Абуховіча і як чалавека, і як вайсковага, і як пасла. Усё гэта, у пераканання аўтара, дадатковыя аргументы на тое, каб лічыць Абуховіча здраднікам, жулікам, прайдзісветам. Аднак галоўная праблема твора — гэта здача Абуховічам Смаленска, а яна найбольш баліць аўтару, яна выклікае яго абурэнне, да яе аўтар вяртаецца некалькі разоў. Зрэшты, ставіць справу проста, абвінавачвае Абуховіча ў тым, што здаў Смаленск за грошы, што прадаў горад як Іюда Хрыста за сярэбранікі. І тут аўтар выразна гіпербалізуе, перабольшвае, іранізуе. Даказвае, што Абуховіч пасля здачы Смаленска валок на трыста падводах сваю маёмасць, якую іранічна называе «пасцеллю». Паслухайма яшчэ раз Камуняку: «Трыста падвод пад одну постель Москва дала. То б гэто не постаць была так вельмі цяжкая! Хыба каждая перына абернулася в чэрвоные золотые».

Прыведзеныя цытаты па сутнасці высняюць усё. Аўтар балюча перажывае факт нарушэння ўсходняй мяжы Вялікага княства Літоўскага і катэгарычна атакуе чалавека, які не абараніў цэласці княства.

Зразумела, што і праблемы, закранутыя ў «Прамове Мялешкі», і «Ліст да Абуховіча» не былі праблемамі істотнымі для народа, для простага чалавека. Тагачасны «просты люд» думаў аб бядзе, якая спадарожнічала яму на працягу ўсяго жыцця і мала, мабыць, займаўся справамі нямецкага ўплыву, новымі модамі, гадзіннікамі і Абуховічамі. І таму яшчэ раз нельга згадзіцца з Прашковічам, калі ён гаворыць, што ў «Прамове Мялешкі» і «Лісце да Абуховіча» найбольш поўна выявілася ідэалогія народных мас» (Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры, Мінск 1968, т. 1. с. 353).

Абодва названыя творы з'яўляюцца, несумненна, крокам наперад у беларускай літаратуры. Адносіцца гэта перш за ўсё да формы, да мастацкіх прыёмаў, і ў меншай ступені да зместу. Змест па сутнасці развівае элементы той тэндэнцыі, якая ў пэўнай ступені выступала ўжо і ў «Летапісах», і ў «Баркалабаўскай хроніцы», і ў палемічнай літаратуры.

Пачатак на стар. 1

іншых ваколіцах арганізацыя ППР перастала існаваць».

Тое самае было і ў тагачасным Бельскім павеце (які ахопліваў цяперашнія Бельскі, Гайнаўскі і Сямяціцкі паветы). Арганізацыі ППР умацоўваліся і развіваліся толькі сярод беларускага насельніцтва. Гэты факт рэакцыйнае падполле старанна выкарыстала для сеяння ў польскім насельніцтве недружалюбнасці да беларусаў.

Аднак беластоцкая арганізацыя ППР не паддалася. Неадступна вяла выясняючую працу сярод усяго насельніцтва аб сутнасці гістарычных пераўтварэнняў ва ўсім краі, умацоўвала органы народнай улады і грамадскія арганізацыі, мабілізавала ўсе сілы на адбудову знішчанай гаспадаркі, службы аховы здароўя, асветы, культуры. І ў гэтым змаганні здабывала сабе прыхільнікаў. 1.I.1946 года на Беласточчыне ў радах ППР было 2581 член, у тым ліку 954 рабочых і 746 сялян. І праца, і ахвяры партыі не пайшлі на марна. Ва ўсенародным рэферэндуме 30 чэрвеня 1946 года 75% прыняўшых у ім удзел аддало свае галасы паводле заклікаў ППР на блок дэмакратычных партый за сацыялістычны шлях развіцця Польшчы.

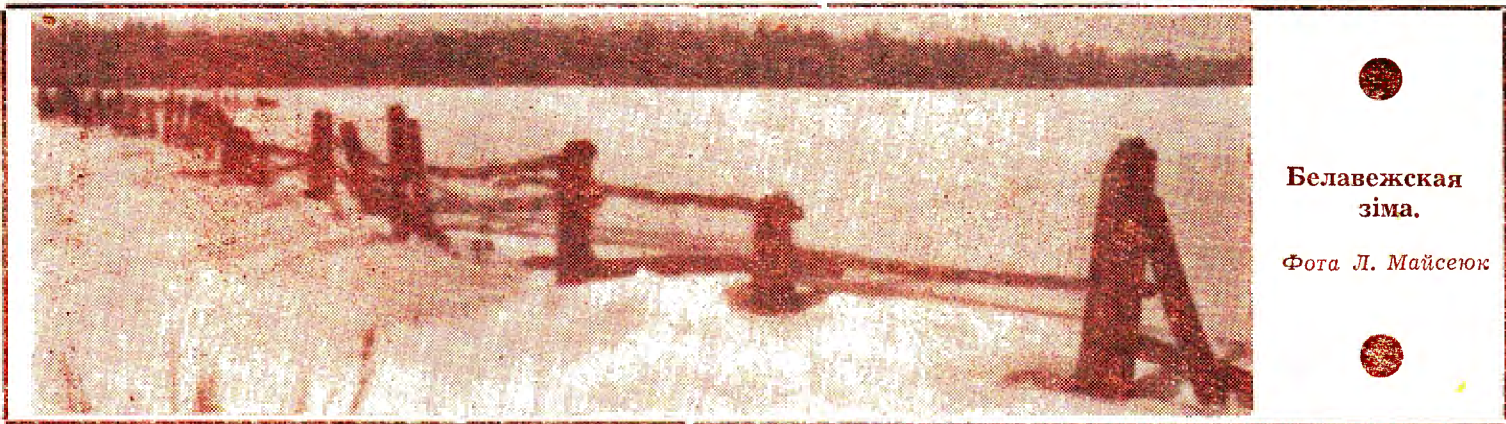
Але рэакцыя не спыніла крывавага тэрору. За 1946 год ад яе куляў і пад яе нажамі на Беласточчыне загінула 423 чалавекі. Але ўплывы рэакцыі ў грамадстве меншалі з кожным днём. Беластоцкая ваяводская арганізацыя ППР узначаліла перадвыбарную кампанію ў Сейм. Было праведзена каля 5 тысяч сходаў і 2500 мітынгаў з удзелам кандыдатаў на паслоў. Выбары, якія адбыліся 19 студзеня 1947 г., прынеслі на Беласточчыне, як і ва ўсёй краіне, поўную перамогу сілам дэмакратыі. І хоць рэакцыя ўсё яшчэ не магла пагадзіцца з крахам сваёй палітыкі і ад яе куль гінулі лепшыя людзі (на працягу 1947 г. на Беласточчыне загінула 156 асоб), ППР і народная ўлада ў нашым ваяводстве перамагла на ўсіх франтах сваёй барацьбы. 19 лютага 1947 года Сейм аб'явіў амністыю. У яе выніку на працягу трох месяцаў аб'явілася на Беласточчыне 9.785 членаў рэакцыйнага падполля. Скарысталіся з яе тыя, хто належным чынам усвядоміў бяссэнсавасць і антынароднасць сваёй барацьбы.

Беласточчына пад кіраўніцтвам сваёй партыйнай арганізацыі актыўна ўключылася ў выкананне заданняў трохгадовага (1947—1949) гаспадарчага плана адбудовы і перабудовы сваёй гаспадаркі. Моцная і баявая беластоцкая арганізацыя Польскай рабочай партыі, у радах якой на 1.XI.1948 г. было 16 132 члены, ішла да гістарычнага акту аб'яднання ўсяго польскага рабочага рэвалюцыйнага руху. Ён наступіў у актавым зале Варшаўскага палітэхнічнага інстытута 15 снежня 1948 года на Аб'яднаўчым Кангрэсе ППР і ППС.

А ў тым жа часе на Беласточчыне ва ўсю моц працавалі адбудаваныя фабрыкі, перакочвалася рэха гудкоў паравозаў, поўніліся шчаслівым шчабятаннем школьныя класы. Штодзённае жыццё Беластоцкага ваяводства бурліла паскораным працавітым рытмам, уздымаўся з папялішчаў і прыгажэў наш Беласток.

Справа, распачатая 44 членамі Польскай рабочай партыі 13 жніўня 1944 года, прынесла багаты плён.

М. Снарскі

Белавежская зіма.

Фота Л. Майсеюк

У кутку, дзе стаяў тэлевізар, красуецца ёлка, апранутая ў розныя бліскучыя цацкі. Цацкі прыгожыя, купленыя ў магазіне. Вакол імпартная стылёвая мэбля, мяккі дыван і абажур ў кутку на ўзор вясковай газавай лямпы...

Святочны калядны настрой вяртае мяне ў вясковую, скромненька прыбраную хату бацькоў. Думкі ўцякаюць у былое, у дзіцячыя гады, поўныя незабыўнай радасці. Побач з маёй прыгожай ёлкай у вачах маіх з'яўляецца вобраз ёлачкі, прыбранай цацкамі з саломінак, ланцужкамі з рознаколерных паперак — зробленых дзіцячымі нязграбнымі ручкамі. Помню, як з бацькам калядным вечарам, а быў гэта вельмі марозны вечар, паехалі мы ў лес шукаць ёлку. У лесе было ціха. Снег і зоркае неба асвятлялі нам дарогу. Знайшлі. Сцук сякеры парушыў лясны спакой. На момант стала мне шкада гэтай прыгожай, стройнай ёлачкі. А потым колькі ж радасці...

Маці ставіла на стол селядцы смажаныя, другія — зробленыя з алеем і цыбулькай, блінчыкі, куццю з макам, аўсяны кісель са «шчолкам» з сушаных груш і яблык, капусту з грыбкамі. Цэлы ж дзень не елі! Усё было смачнае, смачнае, ды не такое, як цяпер... Гэтага ж не было на штодзень.

Першы дзень Каляд таксама быў цікавы. Дакладней, не дзень, а вечар. Яшчэ далёка да Каляд хлопцы, малады жанатыя мужчыны, а таксама дзеці — клеілі «звёзды». Кожная «кампанія», рабіла ўсе намаганні, каб іх «звязда» была найпрыгажэйшай: каб у сярэдзіне было больш свечак і аж 24 разнаколерных рогі! Здараліся і хуліганы, якія ляніліся зрабіць самі звязду, дык адбіралі ад меншых. Па гэтай прычыне часта даходзіла да боек.

«Калядаваць» хадзілі са звёздамі пад вокны кожнай хаты — жанатыя, моладзь, дзеці. Нават малыя дзяўчаткі, якія не мелі звязды, таксама хадзілі спяваць. Ды як жа ж інакш. А была кампанія, якая прыгожа, вельмі прыгожа спявала. Як заўсёды пад гукі гармоніка, аж сэрца млела. Спявалі не толькі калядныя песні, але таксама і «Выпрагайтэ хлопці коні...» і іншыя падобныя. Гаспадыні «плацілі» усім: і каўбасой, і саланінай, і яйкамі, і грашыма.

Усё, што «зарабілі», прыносілі ў адну хату, у якой на наступны, другі дзень Каляд, збіраліся на вышўку і танцы. Кожная кампанія асобна.

На наступны дзень гаспадыня тае хаты (а было гэта заўсёды ў хлопца) падрыхтоўвала яду, хлопцы прыносілі гарэлку і іншыя напіткі. Пасля палудня хадзілі па хатах і збіралі сваіх дзяўчат-сябровак, якія наўмысна хаваліся ад хлопцаў, ды так хаваліся, каб тыя ледзь знайшлі. Жанатыя бралі сваіх жонак і збіраліся ў сваёй хаце. А вечарам усе ішлі на забаву ў святліцу. У маёй вёсцы была святліца, не трэба было таўпіцца па хатах.

На трэці дзень Каляд ізноў усе збіраліся, але ўжо ў іншай хаце, у дзяўчыны. Тады ізноў хлопцы прыносілі гарэлку, а дзяўчаты каўбасу, яйкі і «гаманы». «Гаманамі» ў нас называюць здобныя булачкі, або пранікі, якія паклі дзяўчаты (а так па-праўдзе, маці дзяўчат) спецыяльна на гэтую ўрачыстасць. Якая ж была нясмела для дзяўчыны, якую не паклічуць хлопцы на гэтую ўрачыстасць. А і так не раз бывала. Але тым разам хаваліся хлопцы, а шукалі іх дзяўчаты. Ізноў пачыналіся танцы. А на чацвёрты дзень, будзённы дзень, яшчэ «паправіны». У галаве кружылася.

Вяртаюся ў рэчаіснасць і зноў углядаюся ў прыгожа прыбраную ёлку і ўтульны гарадскі пакойчык. Замест радасці, робіцца на душы сумна. Шкада, нечага шкада...

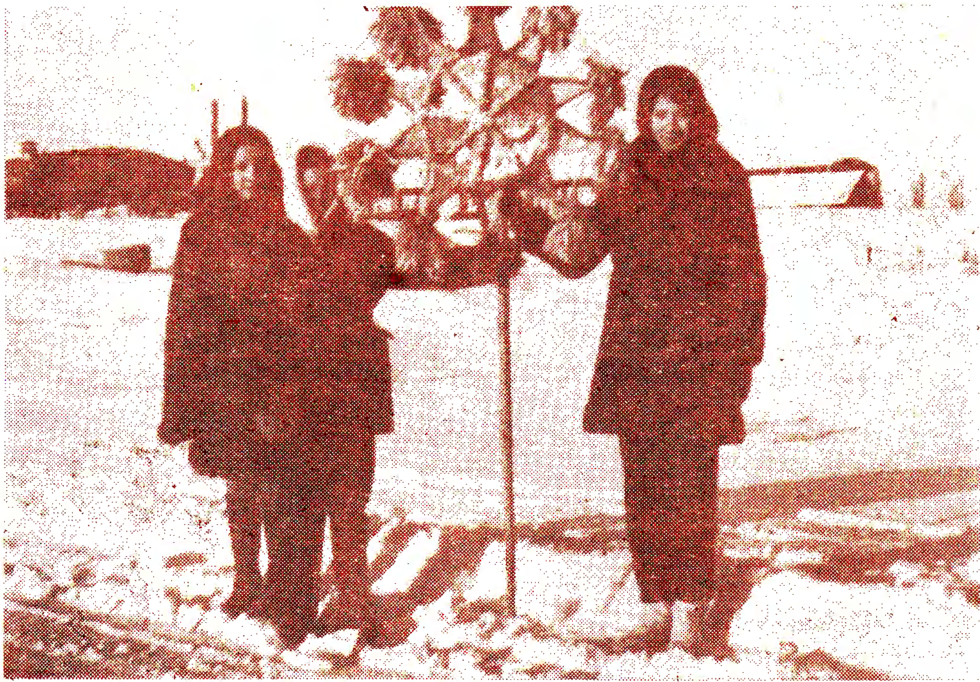
Ніна Андрэюк

Калядныя ўспаміны

У калядны вечар не толькі старэйшыя, але і мы, дзеці, чакалі «зоркі». «Чакаць зоркі» — значыць, не есці цэлы дзень, пакуль не ўзыйдзе «першая» зорка на небе. Не кожны мог дачакацца, не еўшы, вечара, гледзячы на тое, як маці падрыхтоўвала ўсялякія смачныя стравы. Нялёгкая гэта справа, часта трэба было гадзіну-дзве чакаць, лежачы на печы. А калі хто з нас меў яшчэ сілы, дык дапамагаў маці таўчы мак у ступе або круціць у вертасе. Што за тартуры — не можна ж было яго неват спрабаваць, а ён, мак — так смачна выглядаў! Куцця з макам — гэта першая калядная патрава.

Калі ўзыходзіла першая зорка, уся сям'я сядала за стол вячэраць. Перад тым бацька ставіў у кутку за сталом «дзеда», зробленага з жыта з калоссем, а на стол пад абрус і на лавы, дзе мы сядалі, клаў сена. Абазначала гэта падзяку за мінулы ўраджай і просьбу аб добрым ураджаі ў будучым годзе. Потым бацька «благаслаўляў» стары год і жадаў шчаслівага будучага (хоць яшчэ засталося пару дзён старога) і толькі тады браліся мы за яду.

Калядніkі. *Фота: Я. Цялушэцкі.*

Куток гаспадыні
Што рабіць, каб добра зварыць
Зімовыя салаты

З КІСЛАЙ КАПУСТЫ

1. Кіслую капусту, сцертае на бурачанай тарцы яблыка, сцертую на той жа тарцы морквіну, крыху цукру і солі, вымяшаць, паліць лімонным сокам.
2. Кіслую капусту, звараны ў скурцы, а пасля ачабраны і сцерты на тарцы бурак, адну малую цыбульку дробна нарэзаную, сцертае на бурачанай тарцы яблыка, крыху цукру і солі, а таксама лыжку алею вымяшаць і прыбраць зелянінай.
3. Кіслую капусту, сцерты на бурачанай тарцы кіслы агурок, адзін струк марынаванай папрыкі, нарэзаны тонкімі кружочкамі, лыжку алею, крыху солі і перцу вымяшаць і прыбраць кружкамі папрыкі і зелянінай.

З ПОРАЎ

1. Дзве вялікія поры (добра вымытыя), адну цыбуліну, нарэзаныя вельмі дробнымі кружкамі вымяшаць з соусам, на які бярэм: зубок пасечанага і расцертага з соллю часнаку, да якога наступова дадаем крыху алею ды лімоннага соку. Салат прыбраць зелянінай.
2. Поры, два-тры струкі марынаванай папрыкі, нарэзаныя дробнымі кружкамі, заправіць цукрам, соллю, лімонным сокам і алеем. Пасыпаць зялёнай пятрушкай.

З СЕЛЕРАЎ

1. Сцерці на бурачанай тарцы сярэдняй велічыні селер, адно вялікае яблыка і адну вялікую морквіну, спырскаць лімонным сокам, дадаць крыху насечаных арэхаў, тры-чатыры лыжкі добрай густой смятаны, соль, крыху цукру і ўсё добра вымяшаць.

З ЧОРНАЙ РАДЫСКІ

1. Чорную радыску вышараваць, абабраць, сцерці на бурачанай тарцы і крыху пасаліць. Дадаць дробна пасечаную цыбульку і яблыка, сцертае на бурачанай тарцы. Усё вымяшаць са смятанай.

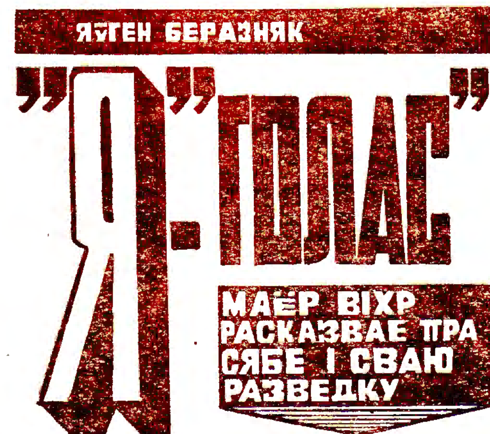
З МЕШАНАЙ ГАРОДНІНЫ

1. Адну чацвертую галоўкі валошскай капусты тоненька пашаткаваць і выціснуць у місцы з соллю. Дадаць сцертыя на бурачанай тарцы яблыка і кіслы агурок, а таксама моркву, да тоненька нарэзаную цыбуліну. Заправіць па смаку соллю, цукрам і смятанай.

МАРОЖАНЫЯ АГУРКІ

Мaрожаныя нарэзаныя, абабраныя агуркі (мізэрыю) выняць з пачкі, крыху пасаліць і пакінуць, каб размарозіліся. Адціснуць сок (пазбаўляючы, на жаль, такім чынам агуркі мінеральных соляў, аднак інакш салат будзе нясмачны), папырскаць лімонным сокам, дадаць нарэзаную дробнымі кружочкамі цыбуліну, яшчэ пасаліць, пасыпаць перцам і перад самай падачай вымяшаць з густой смятанай.

Гаспадыня

Праходзіць гадзіна, другая. Мяне на допыт не выклікаюць. У камеру ўрываюцца гукі губнога гармоніка, п'яныя галасы.

Субота. Гуляе жандармерыя. Выкінулі нас у ноч на пятніцу. Граза і Груша, калі іх не затрымалі, паспелі далёка адысці. Усё цішэй гучыць, усё далей адсоўваецца надакучлівая песня п'янага няўдалага яфрэйтара. Правальваюся. Прачынаюся. У першае імгненне ніяк не магу зразумець: што я, дзе я? Бок па-ранейшаму ные. Галаву разламвае ад болю. З цяжкасцю адрываю яе ад цэментавай падлогі. Жандар моўчкі ставіць побач са мной шклянку вады, кідае кавалак хлеба і выходзіць, тройчы павярнуўшы ключ у замку. Есці зусім не хочацца. Але ваду выпіваю залпам. Мяне і на гэты раз не выклікаюць да самага вечара: нядзеля. Начальства, відаць, адпачывае. Мне гэта на руку. Здаецца, я зноў задрамаў днём. Як бы там ні было, к вечару настала нейкае праясненне. Галаўны боль прайшоў. Галава свежая, думкі ясныя. Дапытваць будуць ноччу ці раніцай. Кінуцца на канвайраў і афіцэраў? Добрая смерць, лёгкая смерць. Да катаванняў не дойдзе. Хто ад гэтага выйграе? Ці не шукаеш ты лёгкай смерці, капітан Міхайлаў? «Герой, хто гіне з гонарам, але двойчы герой той, хто выконвае свой абавязак і застаецца жывы» — гэтаму таксама вучылі ў разведшколе. Вучылі шукаць выйсце з самых безвыхадных становішчаў. Вучылі адмаўляцца ад свайго імя, ад свайго мінулага і будучага.

Дзесяткі людзей працавалі над кожнай такой легендай, звяраючы імёны, факты, дэталі. Нязначная памылка магла прывесці да правалу. Наша бліжэйшая мэта — легалізацыя ў Кракаве. Легенды і павінны былі апраўдаць наша прыбыццё ў Кракаў, зрабіць магчымай легалізацыю. Так мой памочнік Граза стаў жыхаром Львова. Згодна з легендай, ён працаваў на адным з заводаў, уцёк ад бальшавікоў. Радыстка Груша па легендзе — Ганна, Ганна Маладзій. Выхоўвалася ў дзіцячым доме. З Вінніцы была адпраўлена ў рэйх. Працавала ў Берліне на ваенным заводзе. Летам яна захварэла на туберкулёз. Ад работы вызвалілі. Цяпер прабіраецца дамоў. У Грушы дакументы — камар носа не падточыць: аўсвайс — пасведчанне, нямецкі пашпарт, урачэбная даведка. Штамп, пячатка — усё сапраўднае, на бланках, здабытых нашымі разведчыкамі.

У тую мінуту, калі я здаваў дакументы строгаму, маўклівому лейтэнанту РС фронту, памёр і ў мяне Яўген Сцяпанавіч Беразняк. У мінулым — камсамолец, студэнт педтэхнікума, потым камуніст, настаўнік гісторыі, загадчык гарана і зноў настаўнік. Нарадзіўся Голас, ён жа для сваіх — капітан Міхайлаў, ён жа Уладзіслаў Гурскі, беспрацоўны бухгалтар.

У маёй так старанна распрацаванай легенды адзіны недахоп: яна ніяк не звязалася ні з пісталетам, ні з гранатамі, ні тым больш з батарэямі і грашовымі знакамі — гэткім міжнацыянальным банкам.

Спакайней, спакайней. Цябе не расстралялі да гэтага часу, не дапытвалі. Чакаюць указання зверху? Якая ў цябе мэта? Выжыць. Ашукаць, перахітрыць гітлераўцаў. Яны таксама не лыкам шытыя. А ты перахітры, выканай заданне. Аб гэтым і думай. А якія ў цябе шанцы? Што ты можаш? Першае — група. Калі Граза і Груша на свабодзе, зрабі ўсё, каб паверылі: дзейнічай адзін...

Адразу «раскалоцца»? Грош цана такому «прызнанню». Гітлераўцы ведаюць: нашы людзі ўмеюць трымаць язык за зубамі. Адразу зразумеюць: гульня або палічаць баязліўцам, на якога і час не варта траціць.

Які ж выхад? Набіць сабе цану. На першым допыце як бы ні катавалі, маўчаць. «Загаварыць» на другім. І так, каб паверылі, не страх, не слабасць, а цвярозы разлік, інстынкт да жыцця прымусілі гэта зрабіць.

А вытрымаю? Вельмі важна не ўпусціць момант. З дзяцінства адчуваў фізічную агіду да пабояў, нават да самога дакранання напрошанай рукі. Вядома, здаралася — з кім з хлапчукоў ні бывала — і даваць, і атрымліваць здачы. Але сумленны бой, нават вулічная бойка — адно, іншае, калі цябе б'юць, а ты нічога не можаш.

...Цяпер усё гэта мяне чакала.

(Працяг будзе)

ТРЫБУНА чытачоў

КАНЦЭРТ «ЛЯВОНІХІ»

16 снежня ў нашай вёсцы Клейнікі адбыўся канцэрт беларускай эстраднай групы «Лявоніха». Канцэрт адбываўся ў прасторнай школьнай зале ў 18 гадзін вечара. Сабралася многа гледачоў: дзяцей, моладзі і старэйшых. Выступленні артыстаў, іх танцы і песні беларускія, савецкія і ўкраінскія вельмі спадабаліся прысутным і былі прыняты гарачымі апладысментамі. Асабліва спадабалася ўкраінская песня, якую выканаўцы нават бісавалі. Канцэрт працягнуўся паўтары гадзіны і, калі скончыўся, кожны з гледачоў, ідучы дадому, з прыемнасцю ўспамінаў міла праведзены вечар. Ад імя клейніцкіх гледачоў хацелася б шчыра падзякаваць эстраднай групе «Лявоніха» за цікавую праграму і пажадаць далейшых поспехаў у іхняй працы.

М. К. з Клейнік

Ці ведаеце, што...

...у Сямяціцкім павеце ў 1969 годзе сяляне сеялі 70,9 кілаграмаў NPK у чыстым складзе на 1 гектар зямельных угоддзяў, а ў 1971 годзе сеялі 102,5 кілаграмаў на 1 га. Найбольш мінеральных угнаенняў сяляне сеялі пад рапс, буракі, а таксама на лугі і сенажаці. Па 200 кілаграмаў NPK у чыстым складзе на 1 гектар зямельных угоддзяў сеюць такія сяляне, як Т. Пажон. Т. Ляшчынскі, Ю. Мерчынскі, Г. Асмольскі і К. Ушынскі.

ЛЮБІЦЬ СПЯВАЦЬ

Зіна Якімчук вучыцца ў першым класе Бельскага беларускага ліцэя, яна вельмі добрая сяброўка і таксама нядрэнная вучаніца. Найбольш з усіх прадметаў любіць геаграфію і вельмі любіць спяваць. На здымку мы бачым яе на занятках у Музычным агніску.

Гражына і Бася

НАШЫ ХЛОПЦЫ МАЛАЧКОЎЦЫ

Ваня з Коляю ідуць
І салому нясуць.
Куды? Да Лявоначкі,
Там плятуць каробачкі.

Ой, плятуць яны, плятуць,
Потым у Бельску прадаюць,
А, прадаўшы ўсе тавары,
Гарэліцу п'юць.

Хутка Новы Год
Будзем ўсе вітаць,
Будзе Ваня з Коляй
У Тонькі выпіваць.

І наступіць рай,
Музыкант, іграй!
Музыкант ў святліцы грае,
Ваня з Тоняю гуляе.

Ты, Мікола, не сядзі,
Па Галінку лепш схадзі.
Ой, гуляюць яны там,
І вясёла ім і нам.

Янка з Малочак

Кансультацыя ЮРЫСТА

ПЫТАННЕ: Я развёўся з жонкай восем год таму назад. Цяпер яна патрабуе ад мяне аліментаў. Я чуў, што разведзенаму прыслугоўвае права да аліментаў толькі на працягу пяці год. Ці можа мая былая жонка патрабаваць ад мяне аліментаў?

АДКАЗ: Разведзенаму мужу або жонцы прыслугоўвае права патрабаваць сродкаў утрымання на працягу пяці год толькі тады, калі абавязаны даць гэтыя сродкі не быў прызнаны вінным раскладу супольнага жыцця. І ў гэткіх выпадках тэрмін гэты можа быць прадоўжаны з важных прычын. Калі разведзены быў рашэннем суда, якім быў пастаноўлены развод, прызнаны выключна вінным раскладу супольнага жыцця, або за вінных былі прызнаны муж і жонка, ён мае абавязак дастаўляць сродкі ўтрымання без абмежавання ў часе. З патрабаваннем аліментаў можа выступіць разведзены муж або жонка, калі знаходзіцца ў нястачы. Абавязак гэты вытасае, калі той, хто патрабуе аліментаў, жэніцца нанава (выходзіць замуж).

„Беларускі каляндар"

Як мы ўжо паведамлялі, з'явіўся ў продажы «Беларускі каляндар» на 1972 год. Налічвае ён 240 старонак, багата ілюстраваны і цікавы па зместу. Між іншым, знойдзеце ў ім: скарочаны каляндар на 1972 год, каляндарыум (новы і стары стыль, дзяржаўныя, грамадскія і царкоўныя святы, гадавіны, народная метэаралогія), публікацыю аб 15-ці гадах БГКТ, біяграфіі заслужаных дзеячоў БГКТ, якія памерлі ў апошнім пятнаццацігоддзі, рэпартажы з Гайнаўкі, Гарадка, Бельска і Райска, публікацыю аб гарадзішчы ў Гацьках, падборку тэкстаў калядных песень, запісаных у Бельскім і Гайнаўскім паветах, артыкулы аб выдатных дзеячах беларускай культуры, юбілеі якіх адзначаем у гэтым годзе, аднаактавую камедыю для гурткоў мастацкай самадзейнасці, рэпартаж аб лужычанах, даведнік, у якім прачытаеце аб стогадовым календары, аб паверхні і насельніцтве свету, аб Польшчы, аб адзінках мераў, аб паштовай, чыгуначнай і аўтобуснай тарыфах, аб павышэнні ўраджаю, аб гадоўлі кароў, аб першай дапамозе жывёле. Апрача гэтага, у даведніку змешчаны артыкул «Для цела і душы» (асабліва рэкамендуем маладым), беларуская кухня і квіз.

Беларускі каляндар каштуе 15 зл і можна набыць яго ва ўсіх аддзелах БГКТ, а таксама ў Галоўным праўленні. Можна таксама выпісаць каляндар за паштовым залічэннем. У гэтым выпадку заяўкі трэба складаць на адрас: ZG BTSK, Białystok, ul. Warszawska 11.

Дарагое Сэрцайка!

Жыву я на вёсцы. Пяць год таму назад выйшла я замуж. Аказалася, што муж мой п'яніца. Жыць з ім было немагчыма. Аднак у мяне нарадзілася дачушка. «Прамучылася» я з мужам два гады і вярнулася да бацькоў, якія жывуць у другой вёсцы. Я ў бацькоў была адна, але бацькі ўжо старэйшыя, працаваць нам на гаспадарцы цяжкавата без маладога мужчыны. Так мы жывем ужо тры гады. Муж плаціць мне аліменты на дачку, і, хоць мне цяжка, але намнога лепш жывецца, чым пры мужу — п'яніцы.

А вось у чым я хачу параіцца. У маёй вёсцы жыве хлапец, які пачаў да мяне штораз часцей прыходзіць і сказаў, што ажэніцца са мной (прыйдзе ў прыступы), калі б я толькі згадзілася выйсці за яго. Бацькі мае мне раяць выходзіць, бо ён сапраўды добры і гаспадарлівы хлапец. Гавораць, што ўсім нам тады будзе лепш і лягчэй жыць. Але мне, Сэрцайка, ён абсалютна не падабаецца, гэта значыць, ён падабаецца як чалавек, але не ўяўляю сабе яго як майго мужа. Я проста ніколі яго не пакахаю і другі раз не хачу камплікаваць сабе, ды і яму жыццё. Але бацькі тлумачаць інакш. Што тады мне рабіць, парай!

Кацярына з В.,
Гайнаўскі павет

Кацярына! І я згаджаюся зусім з табою, што ў такім выпадку няма патрэбы другі раз камплікаваць жыццё сабе і гэтаму хлопцу. Бо тое, што ён добры чалавек, гэта аднак для сямейнага сужыцця замала. Калі ж няма анітрохі пачуццяў да таго хлапца, дык, калі пажэніцеся, хто ведае, могуць нарасці ўсялякія канфлікты паміж вамі і ізноў, хоць на іншым тле, у тваёй сям'і пачнецца бяда. А што рабіць, калі ізноў народзіцца дзіцё? Яшчэ будзе цяжэй, чымсьці цяпер. І таму павінна ты пераканаць у гэтым сваіх бацькоў і не выходзіць замуж. Ты яшчэ маладая, мо трапіцца хто іншы, хто спадабаецца табе і каму ты спадабаешся. Спяшацца няма патрэбы.

Жадаю ўсяго найлепшага ў Новым годзе табе і тваёй сям'і!

Сэрцайка

ЦІ »ПРАВІНЦЫЯ» ЗАГУЛЯЕ Ў СТАЛІЦЫ?

Прэзідыум аддзела БГКТ у Варшаве стварыла 8.12.1971 г. шасціасабовы арганізацыйны камітэт балю. Узначальвае яго сакратар аддзела Янка Забродскі. Беларускія балі ў Варшаве, якія адбываюцца з нагоды ўтварэння БССР, гэта ўжо амаль гісторыя. Дзе толькі яны не адбываліся: быў Афіцэрскі клуб у Варшаве і Прымасоўскі палац, іх хвалілі і ганілі, і штогод «змагаліся»: члены таварыства і не члены, каб атрымаць білеты і яшчэ доўга аб балі гаварылі, з прыемнасцю ўспамінаючы яго, не толькі ў беларускім асяроддзі. І рэдка бывала так, каб не было на іх паўтысячы чалавек.

Чарговы баль адбудзецца 15 студзеня (субота) 1972 года ў Палацы культуры і навукі.

Які ён будзе?

Аб гэтым пастараюся расказаць чытачам у канцы студзеня. Цяпер мне застаецца пажадаць, каб усім тым, хто захоча правесці прыемна вечар з беларусамі ў сталіцы, у Палацы культуры і навукі. хапіла білетаў і месца.

Белы

НЕОНАВАЕ СВЯТЛО

У вёсцы Рыбалы (Бельскі павет) на вулічных электрычных слупах зменены лямпы звычайныя на вялікія неонавыя. Гэта ўпрыгожыла вуліцу і значна лепш яе асвятляе. (мх)

Новыя дамы ў Старыне (Гайнаўскі павет).
Фота Я. Цялушэцкі.

ПАЧЫНАЮЦЬ ПРАЦАВАЦЬ

Што рабіць, каб зімовыя вечары не праходзілі без карысці? Такое пытанне паставілі жанчыны з Плёскаў, якія належаць да гуртка вясковых гаспадынь. Каб адказаць на гэтае пытанне, 19 снежня жанчыны сабраліся ў мясцовым клубе. Каля 20 асоб, якія належаць да КГВ, супольна дыскутавалі над тым, каб зімовыя вечары былі карысныя. Перш за ўсё было вырашана арганізаваць курс рацыянальнага харчавання сям'і. Плёскаўскія жанчыны ахвотна будуць хадзіць на такі курс. Бо хто ж з іх не хацеў бы ўмець прыгатаваць смачную, пажыўную і танную ежу.

Л. Леанюк

Дарагая «Ніва», я першы раз пішу табе пісьмо. Жаданне напісаць да цябе ўзнікла з таго, што я хачу апісаць здарэнні з жыцця нашай школы (вучуся я ў 1 класе Агульнаадукацыйнага ліцэя з беларускай мовай навучання ў Бельску).

Не так даўно даведаўся я, што ў наш ліцэй прыйшло пісьмо ад аднаго ліцэіста з Шчэціна. Вучань гэты просіць, каб адна з дзяўчынак нашага ліцэя перапісвалася з ім. Ён піша, што хоча пазнаць беларускую культуру і яе гісторыю. Я не ведаю, ці хто перапісваецца з гэтым вучнем, але калі не — дык я хацеў бы гэта зрабіць. Гісторыю развіцця беларускай культуры і літаратуры я добра ведаю. Але тое, што я ведаю, мала. Ці ты магла б адказваць на мае пытанні адносна нашай радзімы?

Другое здарэнне — гэта плебісцыт на найлепшага спартоўца. У нашай школе мы хочам выявіць найлепшага спартоўца. У сувязі з гэтым кожны вучань галасуе. Свой голас аддае ён у постаці пунктаў. На кожнага спартоўца ад 1 да 22 пунктаў. Аб выніках плебісцыту я пастараюся паведаміць табе. Я думаю, што паміж намі супрацоўніцтва будзе вельмі добрае.

«Міхась»

Дарагі Міхась, цешымся, што круг нашых супрацоўнікаў павялічыўся. Мы таксама пераканаготы, што ўсё будзе як найлепш. Найважнейшы першы крок. А ён ужо зроблены. Адносна дапамогі ў авалодванні ведаў па роднай гісторыі, дык, вядома, дапаможам. Зрэшты, мы гэта стараемся ўвесь час рабіць. Між іншым, гэтай мэце служыць пастаянная рубрыка доктара А. Баршчэўскага «Беларуская літаратура». Думаем таксама, што калі ты звернешся і да свайго настаўніка па беларускай мове, ён табе таксама не адмовіць у дапамозе. Урэшце ў тваім распараджэнні школьная бібліятэка, у якой, маем надзею, можна лёгка знайсці адказы на хвалюючыя цябе пытанні.

Адносна другой падзеі, дык чакаем карэспандэнцыі аб выніках плебісцыту. Аб пераможцы варта напісаць шырэй, а таксама прысласць яго фатаграфію. Жартаў не прысылай, маем іх дастаткова.

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі
„Siedem razy kobieta" (franc.), 11—12. „Zabójstwo inżyniera Czarta" (czeski), 13—14. „Milion za Laurę" (polski), 15—16.

Нараўка
„Effi Briest" (NRD), „Kardiogram" (polski), 12—16.

Нарва
„Kto wierzy w bociany" (polski), „Niewolnicy" (USA), 12—16.

Чыжы
„Pejzaż z bohaterem" (polski), „Świeć moja gwiazdo" (radz.), 12—16.

Дубічы Царкоўныя
„Fraulein doktor" (jugosł.), „Mój pies Wulkan" (radz.), 12—16.

Арэшкава
„Abel twój brat" (polski, „Che (opowieść o Guewarze)", (włoski), 15—16.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Pan Wołodyjowski" (polski), 12—16.

Орля
„Kanał" (polski), „Irena do domu" (polski), 12—16.

Райск
„Lucia" (kubański), „Lenin — dokumenty, fakty i wspomnienia" (radz.), 12—16.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Maskarada szpiegów" (ang.), 11—12. „Tropiciel śladów" (rumuński), 13—14. „Legenda" (polski), 15—16.

Шудзялава
„Prom" (polski), „Sklep z modelkami" (USA), 12—16.

Янаў
„Martwa fala" (polski), 12—16.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц
„Oczami przyjaciół" (radz.), 11—12. „Gott mit uns" (jugosł.), 13—14. „Kłopotliwy gość" (polski), 15—16.

Мельнік
„Maskarada szpiegów" (ang.), 11—12. „Uwaga żółw" (radz.), 13—14. „Tropiciel śladów" (rumuński), 15—16.

Мілейчыцы
„Słońce obcego nieba" (jugosł.), 11—12. „Pustelnia Parmeńska" (francuski), 13—14. „Milion za Laurę" (polski), 15—16.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя
„Prawdzie w oczy" (polski), „Kłopotliwy gość" (polski), 12—16.

Новы Двор
„Pan Dodek" (polski), „Spotkanie w bajce" (polski), 12—16.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wrzystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 7 307 E-3

СТАРАЯ ХВАРОБА

Трасцянка, Гайнаўскі павет. 13.XI.1971 г. 9 гадзін 50 мінут. Аб'ект: мясцовая крама. Калі падыйшоў я пад дзверы, былі яшчэ замкнуты, але ў сярэдзіне чуваць было гутарку. Паглядзеў я ў вакно. Убачыў тавары, раскладзеныя па ўсёй краме, у цэнтры прадаўшчыцу, дзве трасцянскія кабеты, што жывуць непадалёк крамы і... салдата (аднаго). І ў краму больш нікога не пускаюць. Мяне гэта справа зацікавіла. Давай я пытаць людзей: што гэта такое, крама замкнута, у сярэдзіне людзі і няма парадку? Аказваецца, напярэдадні майго прыбыцця ў Трасцянку, гэта значыць 12.XI.71 года ў паабедніх гадзінах прывезлі ў краму тавар, і прадаўшчыца робіць парадак. І тут мне прыйшла ў галаву думка. Я і пытаю людзей: а ўчора крама была адкрыта? Мне адказалі, што пакуль не прывезлі тавараў, дык была адкрыта. Тут, аказваецца, як прывязуць тавар, дык крама замкнута цэлы дзень, бо ў ёй робіцца парадак. Што там рабілі суседкі, невядома. Як я паглядзеў на гэту работу, дык мне здалося, што гэта прадаўшчыца — бракароб. Бо як у іншыя крамы прывязуць тавар, дык ён адразу знаходзіць сваё месца, і праз некалькі хвілін крама адкрыта. Яна ж на вёсцы адна!

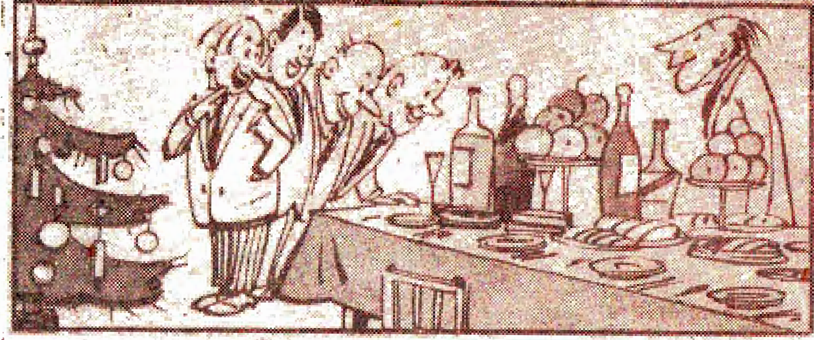
«МЛ»

Ад цэнтра АБС: згаджаемся, дыягназ хваробы правільны. Хто будзе яе лячыць?

ЗНАХОДЛІВЫ

У дырэктара школы запыталіся:
— У вас у школе заўсёды так холадна?
— Не, толькі зімой.
— А чаму ў класах цёмна?
— Дык жа ў нас вячэрняя школа.

— Якая ў вас прыгожая ёлка!

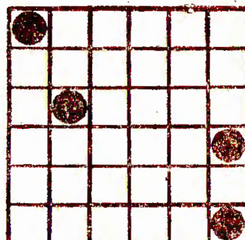
БУДЗЬ ПУНКТУАЛЬНЫМ!

Двое падхмялеўшых сябрукоў дамаўляюцца на сустрэчу:
— Вось сустрэнемся заўтра?
— Так!
— Дзе?
— Дзе хочаш.
— А якой гадзіне?
— Усё роўна.
— Добра. Толькі я цябе вельмі прашу: будзь пунктуальным!..

ЦІ СТРАШНА...

Унук пытае:
— Дзеду, а табе страшна ноччу вартаваці?
—Страшна, Ваню. Страшна, аж пакуль не засну.

Талаваломка

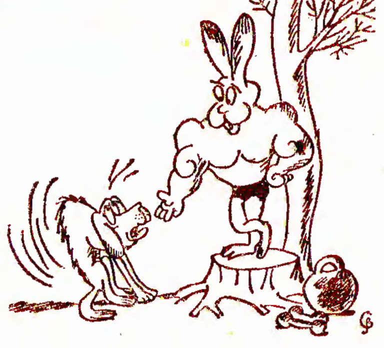

На рысунку чатыры кружочкі. Дарысуйце да іх яшчэ восем, але так, каб у кожным гарызантальным і вертыкальным радзе і па дыяганалях было па два кружочкі.

Адказ на папярэдняе заданне: Будуць відны тыя ж 12 ступенек, так як сходкі ў час прыплыву будуць узнімацца над вадой разам з караблём.

ГАСЦІННАЯ КУМА

— Што гасцям даваць
на закусь,
Не прыдумаю сама —
Ці то рыбу, ці каўбасы...
Як параіш ты, кума?
— Я часцей капусту стаўлю,
Надта ж добрая яда!
І на стол падаць не сорам,
І з'ядуць, дык не шкада!

— *А ну, быстра да свайго паляўнічага!*

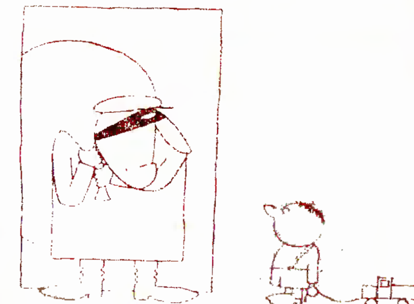
ЦЯЖКА

Адна знаёмая прасіла Альберта Эйнштэйна пазваніць ёй па тэлефоне, але папярэдзіла, што нумар вельмі цяжка запомніць: 24361.

— І што ж тут цяжкага? — здзівіўся Эйнштэйн. — Два тузіны і 19 у квадраце.

СУПОЛЬНАЕ

Неяк заяц і чарапаха высачылі тыгра.
— Заяц! — сказала чарапаха. — Табе выпаў гонар нанесці яму апошні ўдар.
— А як жа ты? — пашкадаваў яе заяц.
— Што зробіш, — уздыхнула чарапаха. — Павінен жа нехта расказаць аб нашым подзвігу!..

— *Бацькам скажаш, прыходзіў Дзед Мароз, за падаркамі.*

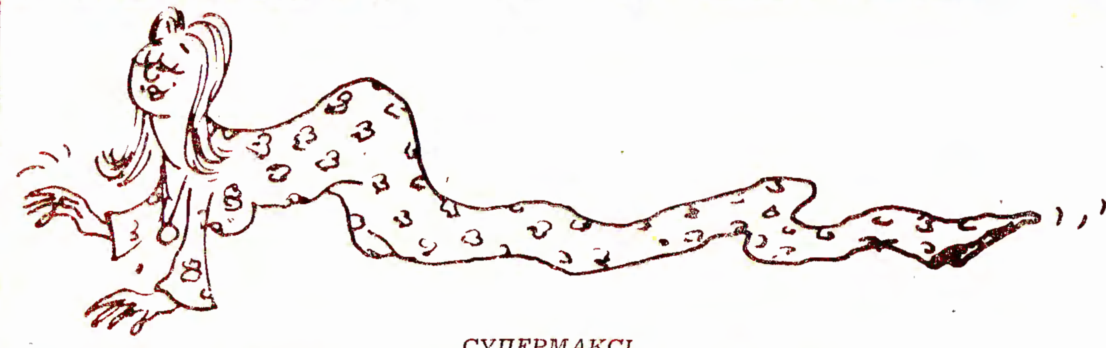
ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе групы сяброў з Кентшына: Веры і Віталія Чыжэўскіх, Надзеі Дычкоўскай, Любы Лукашук, Зосі Аверчук, Зіны Рынк, Марыі Галасік, Ірэны Каленік, Ольгі Грыц, Аляксандра Сураўца і Мікалая Барташука; Зіны Шарамет з Коршы і Зіны Харкевіч з Мрагова, — змяшчаем песню:

ПО ДОНУ ГУЛЯЕТ КАЗАК МОЛОДОЙ

По Дону гуляет казак молодой,
А дева там плачет над быстрой рекой.
«О чём, дева, плачешь, о чём слёзы льёшь?» —
«А как мне не плакать, слёз горьких не лить:
Когда молоденькой, я в люльке спала;
На возросте стала, к цыганке пошла.
Цыганка гадала, за ручку брала,
Брала за другую, смотрела в глаза:
«Не быть тебе дома замужней женой,
Потонешь, девица, в день свадьбы своей». —
«Не верь, дорогая, не верь никому,
Поверь, дорогая, лишь мне одному.
Поедем венчаться, я выстрою мост,
Я выстрою мост на тысячу вёрст».
Вот слышу, послышу: мосточки гудут,
Наверно, наверно, невесту везут.
Вот конь спотыкнулся и сшибся с моста,
Невеста упала в круты берега.
Сперва закричала: «Прощай, мать, отец!»
Второй раз вскричала: «Прощай, белый свет!»
И в третий вскричала: «Прощай, милый мой,
Наверно, наверно, не жить нам с тобой!»

Першая палавіна кожнага радка паўтараецца тры разы.

СУПЕРМАКСІ

Гумар з барадою

ПАН І МУЖЫК

Ехаў праз вёску пан у вазку. Раптам разарвалася атоса. Пан звярнуўся да каваля. Каваль хуценька скляпаў атосу. Пан і кажа кавалю:
— Дзякуй табе, дзякуй...
— У мяне ад дзякуй, шаноўны пане, даўно кішэні працёрліся, — адказаў мужык. — Давай грошы.

ЦІ БАГАТА

— Кум, ці багата вас было на возе, калі ездзілі на кірмаш?
— Багата: я быў, адзін натарыус, адзін староста і яшчэ дзве свінні.

ЧАМУ?

Пытаюцца ў аднаго навабранца, кім ён хоча быць: пехацінцам ці гусарам?
— Гусарам.
— А чаму?
— Бо як будзе вайна, то на коні можна хутчэй уцячы.

— *Я атрымала цудоўныя зімовыя боты.*

ЯКІ НУМАР?

— Сцяпан, які ты размер ботаў носіш?
— Сорак пяты. А як без ануч, дык трыццаць дзевяты, а як ногі памыць, дык трыццаць шосты.

СУПАКОЙСЯ

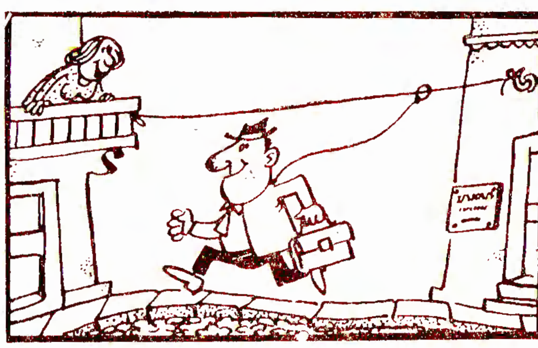
— Дачушка, сёння прыходзіў Юрка прасіць тваёй рукі. Я згадзіўся.
— Ах, тата, як жа я расстануся з мамай?
— Супакойся, мілая, можаш узяць яе з сабою.

ПРАЛІЧЫЎСЯ

— Ахрэм, твой конь капусту есць!
— Няўжо ж не будзе есці — яна ж салодкая!
— Ахрэм, зараз усю з'есць!
— А то пакіне.
— Ахрэм, дык гэта ж твая капуста!
— Ай, ліха на цябе, чаму ж ты раней не сказаў?

НЕ ЗДАРЫЦЦА

Студэнт знімае пакой і, жадаючы зрабіць уражанне на гаспадыню, гаворыць:
— Калі я адыходзіў з старой кватэры, мая гаспадыня плакала.
— Са мною гэтага не здарыцца! Будзеце плаціць наперад.

БЕЗ СЛОЎ.

ПАДМАНУТАЯ АШУКАНКА

Нейкая знатная іспанка, жадаючы зарабіць кругленькую суму, вырашыла кантрабандай вывезці ў Швейцарыю палатно Гоі. Каб не было ўскладненняў з таможнікамі, карціну закамуфліравалі, намаляваўшы кветкі. Аперацыя па перавозцы прайшла паспяхова. У Швейцарыі рэстаўратар зняў верхні пласт фарбы. На пытанне кліенткі, ці ўсё ў парадку, ён адказаў:

— Усё цудоўна, толькі пад Гояй я выявіў яшчэ больш старую карціну — партрэт Франка.

ДАРАГІЯ ЎСПАМІНЫ

У Скотланд-Ярдзе вельмі хвалююцца. Газета «Сан» пачала публікацыю мемуараў Ранальда Бігса, які ў 1963 годзе арганізаваў напад на паштовы поезд і ўкраў мільён фунтаў стэрлінгаў. Брытанскія дэтэктывы да гэтага часу беспаспяхова шукаюць Бігса, які ўцёк з турмы. Мяркуюць, што ён схаваўся ў Аўстраліі, пасля таго, як паводле паведамлення газетчыкаў, зрабіў сабе пластычную аперацыю. Каб зняславіць англійскіх дэтэктываў, Бігс пакінуў на кожнай старонцы сваіх мемуараў адбіткі пальца. Рэдакцыі Бігс паведаміў, што з выдачай ганарару можна не спяшацца, бо грошай у яго пакуль хапае.

КУЛЕНЕПРАБІВАЛЬНЫ АЎТАМАБІЛЬ ДЛЯ ПРЭЗІДЭНТА

Амерыканская аўтамабільная кампанія «Форд» вырабляе цяпер на заводзе ў горадзе Дырборк (штат Мічыган) для прэзідэнта Ніксана новы браніраваны аўтамабіль, кошт якога ацэньваецца кругленькай сумай у 200 тысяч долараў. Як паведамляе агенцтва Рэйтэр, гэты лімузін заменіць чорны «Лінкольн», у якім у 1963 годзе быў забіты прэзідэнт Джон Ф. Кенэдзі.

Калі б мы заўсёды гаварылі толькі тое, што думаем, мы думалі б значна менш.